წელიწადი მეორე | ფასი 5 კაპ. | შაბათი, 30 აპრილი 1916 წ. | № 96

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივ სარეკლამოში პირველ გვერდზე პეტიტი ერის 15 კ., უკანასკნელზე — 10 კ., **კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ეღირება 40 კ. 4-ზე 20 კ., ტექსტში—60 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ საღამოს 4 საათამდე ღირს 3 მან., 4 საათის შემდეგ (მიიღება მხოლ. გაბაშვილის შესახვევში, ა. კალანდაძის სტამბაში ეღირება 4 მ.

დამატებიანი № ღირს ყველგან 7 კაპ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო, საეკონომიკო და სალიტერატურო გაზეთი

წელიწადი მეორე. **საქართველო** წელიწადი მეორე.

უპრემიოდ ღირს: ყოველ-კვირეულ სურათებიან დამატებით ერთის წლით 8 მ. 50 კ. 6 თვით—4 მ. 50 კ. 3 თვით—2 მ. 50 კ. 1 თვით—80 კ. თვიურად ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ თვის პირველიდან პირ-მდე.

პრემიებით: წლიურად—10 მ. ხელის მოწერისას 5 მ. 1 მაისამდე—5 მ. გაზეთი ყველა პრემიებით 9 მანეთად დაეთმობა, ვინც ფულს ამთავითვე სრულად შემოიტანს.

სამგლოვიარო განცხადება ჩვეულებრივის ზომისა ღირს 3 მან. ნაშუადღევის 4 საათის შემდეგ 4—მან.

გაზეთის კანტორა ღიაა დილით—9—3 საათამდე საღამოთი—5—7 საათამდე.

ფოსტის მისამართი: Тифлисъ. Московская ул. № 4, домъ Габаева. Почтовый ящикъ № 76.

რედაქტორ-გამომცემელი **სანდრო შანშიაშვილი.**

მღდური ქალაქია

მ. გაშარულისა

სასახლის ქუჩაზე

იშოვება ყოველგვარი საუკეთესო რჩეული საქონელი

მხოლოდ ევროპიული

(—83—)

გულდაწვარნი მშობლები არჩილ და ნინო, შვილები: სტეფანე, თამარი, საშა დარეჯანაშვილები და მარო თვარაძისა აუწყებენ ნაცნობთ და ნათესავებს, რომ უდროოდ გარდაიცვალა თბილისის სათავად-აზნაურო გიმნაზიის პირველი განყოფილების მოწაფე

ელენე (ელიკო) დარეჯანაშვილი

გამოსვენება მოხდება არამიანცის საავადმყოფოს სამლოცველოდან კვირას, 1 მაისს, დილის 10 საათზე. დაკრძალვა კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. (1—166—1)

დედა, ოლღა ლაზარეს ასული, დაი ელენე მიხეილის ასული და ძმები ვალერიან და ეფრემ მიხეილის ძენი ბილანაშვილები, აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ უდროოთ გარდაცვალებას საყვარელი

ანნა მიხეილის ასულის ბილანაშვილისა

პანაშვიდი დღეს, 30 აპრილს, დაკრძალვა კვირას, 1 მაისს, კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე. გამოსვენება ბინიდან დილის ცხრა საათზე. სტავროპოლის ქუჩა, № 14, ნაძალადევში.

კვირას, 1 მაისს, დილის 11 საათზე კუკიის წმ. ნინოს ეკლესიის სასაფლაოზე გადახდილი იქნება წლის პანაშვიდი

პავლე ალექსის ძე კალანდაძის

სულის მოსახსენებლად, რასაც აუწყებენ მის ამხანაგებს, მეგობრებს და ნათესავ-ნაცნობებს განსვენებულის დამწუხრებული **მშობლები, დები, ძმები და სიძეები.**

(2—90—1)

პურის მცხოვებლები

(მეპურეები და მეთორნეები) ხელოსნები და მუშები საჩქაროდ სჭირდებათ

ქალაქის ფურნეში ჯამაგირები კარგია. მიჰმართეთ ქალაქის გამგეობას ყოველდღე დილის 10—2 საათამდე, მე-4 განყოფილების კანცელარიაში. შეიძლება დედაკაცების მიღებაც.

თბილისის ქალაქის გამგეობა

საყოველთაოდ აცხადებს, რომ **მაისის პირველიდან დაიწყება**

ტრამვაის ვაგონების მოძრაობა შუაღამის 12 საათიდან 2 საათამდე

ვაგონები იელის შემდეგს ლიანდაგებზე: 1. მუშტაიდი—ვერის ხიდი—ერევნის მოედანი, მუშტაიდი—ვერის ხიდი წყნეთის ქუჩა (გადაჯდომა ზემელის აფთიაქთან), მუშტაიდი—კუკიის ხიდი—ერევნის მოედანი, მუშტაიდი—ვორონცოვის ძეგლი, 19 თებერვლის ქუჩა (რიყე)—კახეთის მოედანი (ავლაბარი), (გადაჯდომა ვორონცოვის ძეგლთან), ვაგზალი—ჩერქეზიშვილის ქუჩა—ერევნის მოედანი (გადაჯდომა ვორონცოვის ძეგლთან), ვაგზალი—ჩერქეზიშვილის ქუჩა—19 თებერვლის ქუჩა (რიყე)—კახეთის მოედანი (გადაჯდომა ვორონცოვის ძეგლთან), ერევნის მოედანი—კუკიის ხიდი—19 თებერვლის ქუჩა—კახეთის მოედანი (გადაჯდომა ვორონცოვის ძეგლთან), ერევნის მოედანი—წყნეთის ქუჩა (გადაჯდომა ზემელის აფთიაქთან)

თითო მგზავრობა ეღირება სამი შაური

2) ზემელის აფთიაქი—წყნეთის ქუჩა,—კიროჩნისა—ზემელის აფთიაქი, ვორონცოვის ძეგლი—ერევნის მოედანი, ვორონცოვის ძეგლიდან ციციანთ აღმართამდე და ციციანთ აღმართიდან კახეთის მოედნამდე

თითო მგზავრობა ეღირება 9 კაპეიკი

უფასო ბილეთები, აბონემენტები და წლიური ბილეთები ღამის მოძრაობის დროს **არ** გამოდგება. მუშტაიდის სადგურიდან უკანასკნელი ვაგონი წამოვა ღამის 2 საათზე. ღამის ვაგონების საბუფერო ფარნები იგივე იქნება რაც საღამოთი. ღამ-ღამობით მოსიარულე ვაგონებს წარწერა ექნება: „ღამისა“.

ახალი კლუბი

ახალი კლუბის **მაშასახლისთა საბჭო** ამით აცხადებს, რომ 1-ლ **მაისს კლუბი გადადის საზაფხულო შენოგაში**

ამავე დღეს გაიმართება საერთო სადილი.

მსურველთ შეუძლიანთ ჩაეწერონ კლუბის შვეიცრებთან

ექიმი მ. გ. ვეფხვაძე

ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვარანცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი

მ. დ. წინამძღვრიშვილი

ყ. ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტისა სამედიცინო ინსტიტუტის კლინიკებისა გადმოვიდა თბილისში და იღებს **შინაგან სნეულებიან** ავადმყოფებს: გულისა, ფილტვებისა და სისხლის სნეულებიანს სპეციალურად, საღამოს 5—7 საათამდე, მიხეილის ქ. № 36, მეორე სართული.

ექიმი-დოსტაქარი

გ. მ. მუხაძე

იღებს ავადმყოფთ საღამოს 5—6 საათ. მისამართი: კუთხე კიროჩნი და დიდი მთავრის ქუჩისა, სახლი სვანიშვილისა; შესავალი დიდი მთავრის ქუჩიდან № 67 ოფიცერთა ეკონომიური საზოგადოების შენობის პირდაპირ. ტელეფონი № 5—77.

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა

ახალი აფთიაქი

პროვიზორის ახვლედიანისა

დოქტორი მედიცინისა

მოსე ანთიმოსის მე

კალანდარიშვილი

უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და **ქირურგიულ სნეულებიან** ავადმყოფებს იღებს ყოველ დღე საღამოს 5—7 საათ. ოლღას ქუჩა, № 3, სახლი მელიქ-აზარიანცისა.

ტელეფონი, 17—21.

კვირას, პირველ მაისს, 1916 წ.

„განათლების“ საზოგადოება მართავს ქალთა სამოსწავლო სემინარიის სასარგებლოდ სახაზინო თეატრში

თამარ მეფის საღღესასწაულო დილას

შემდეგი პროგრამით: 1) საზოგადო განხილვა თამარის მეფობისა—**მ. ჯანაშვილი,** 2) თამარ მეფის ტახტზე ასვლა (მოძრავი სურათი), 3) თამარის შესხმას წაიკითხავენ: **გრ. ნ. დიასამიძე, კნ. ეკ. ამირაჯიბი და ნიკ. დ. ერისთავი,** 4) თამარის ნადიმი მოძრავი სურათი, 5) **გრ. რობაქიძე** წარმოსთქვამს სიტყვას: „ცოცხალი ლეგენდა“. **დასასრულ აპოთეოზი.**

დასაწყისი სრულს პირველ საათზე.

ბილეთები იყიდება საჩაიე „ძმურს ნუგეშში“, ჯეჯილის რედ. (არტილერიის ქ. № 5) და თვით საღამოს გამგეებთან სოფ. დავ. კალანდარაშვილთან (ოლღას ქუჩა, მელიქ აზარიანცის სახლი, ტელეფონი 17—21).

საუკეთესო კახური

ღვინის საწყობი

ადამ ზურაბის ძის

ბერელაშვილისა

მოთავსებულია მიხეილის ქუჩაზე № 5. საკუთარი სახლი.

(102—წ.)

საგალანტერიო მაღაზია

ერ. ივ. ჭავჭანიძისა და ი. ი. გველესიანისა

იმყოფება შუა ბაზარში, მანთაშევის ქარვასლაში.

იშოვება ყოველგვარი საგალანტერიო საუკეთესო საძონელი:

ჩულქეულობა, ქოლგები და სხვა ახალ მოდის საქონელი

(101—წ.)

ვაგზლის სამკურნალოში

(შიხინოვის ვაგზლის აფთიაქის გვერდით)

სამკურნალოს ყველა ექიმებმა ბევლავ განაახლეს ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 11—2 საათამდე.

აგრეთვე ექიმი—ქალი **მარ. კონ. იოსელიანისა** მიიღებს **დედათა სნეულებით** ავადმყოფთ დილის 10—11 საათამდე.

(თ.—126—24)

ოქროს საწყობი

ნიკოლოზ იოს. ჭრელაშვილისა

ანდრიას ქუჩა, № 87. საუკეთესო ღირსების შეშა

ყველასთვის ხელმისაწვდენ ფასში

საკუთარი ტყიდან

საწყობს აქვს გადამზიდავი ურმები და კისრულობს შინ მიტანასაც

(103—წ.) ტელეფონი 5—96.

ქ. ბაქოში

ღვინით ვაჭრობა „მელაანი“

თ. ი. ზ. ანდრონიკაშვილი და ამხ.

იშოვება საუკეთესო კახური ღვინოები

(112—წ.)

ომის ამბები

ომის დეპეშები

უმაღლეს მთავარსარდლის შტაბისა.

პეტროგრადი. 28 **აპრ. ოფიციალი. დასავლეთი ასპარეზი.** იაკობშტატის ასპარეზზე და დვინის მიდამოებში, ნაროჩის ტბის სამხრეთ-დასავლეთით და ბარანოვიჩის მიმართულებით მტერმა საშინელი ცეცხლი გააჩინა, ილიკის დასავლეთით, მტერი თხრილებთან მოახლოვებას სცდილობდა, მაგრამ ვერას გახდა.

შუა სტრიპის მიდამოებში, პოდგაიცის აღმოსავლეთით მოპირდაპირის ჰაეროსტატი გუსიატინში ჩამოვარდა.

კავკასიის ასპარეზი. ზღვის მიდამოებში ჩვენმა ჯარმა წინ წაიწია ქ. პლატანის სამხრეთ-დასავლეთით.

აშქალის მიდამოების დასავლეთით მტერი შემოერტყა მოხალისეთა რაზმს. მათ ტყვეობას სახელოვანი სიკვდილი ირჩიეს და უნტერ-ოფიცრის ფოთიაშვილის მეთაურობით შეებრძოლნენ მტრის ცხენოსანს რაზმს. დაამარცხეს და შეუერთდნენ თავისიანებს. ერზინჯანის მიმართულებით, ოსმალთა მიერ მოტანილი იერიშები მოვიგერიეთ.

—

პარიზი, 27 აპრილი. ოფიციალი. დღის ცნობა. უაზსა და ენს შუა მტერმა მოინდომა მოულოდნელად თავდასხმა ჩვენს თხრილებზე მულენ-სუ-ტუვანიდის სამხრეთ-აღმოსავლეთით, მაგრამ მიზანს ვერ მიაღწია. ვერდენის მიდამოებში მაასის დასავლეთით საარტილერიო ბრძოლა დასცხრა. მაასის აღმოსავლეთით და ვევრში ზარბაზნებს დრო გამოშვებით ისროდნენ. ავოკურის ტყეში და მის მიდამოებში, სამხრეთით დუომონის ფორტიდან, ხელის ყუმბარებით უბრალო შეტაკებები ხდება. ზემო ელზასში მტრის მზვერავი რაზმი შეეცადა ჩვენი სადარაჯო ადგილის ხელში ჩაგდებას გირცბახთან, ალტკირკის სამხრეთით, მაგრამ დავაზარალეთ და უკუვაგდეთ.

პარიზი, 27 აპრილი. ჰავასის საგენტო იტყობინება: 27 აპრილს მტერი ეხეთქა „204“ სიმაღლეს, „287“ სიმაღლეზე-კი ძლიერი ჯარი იერიშით მივიდა. მტერი აქ მოვიგერიეთ. პირიქით ჩვენ კონტრ-იერიში მივიტანეთ მორტჰომის დასავლეთით და დაპყრობილი ადგილებიდან განვდევნეთ გერმანელები. მტრის იერიშებს რამე ცვლილება ბრძოლის ხაზზე არ მოუხდენია.

პარიზი, 27 აპრილი. ოფიციალი. საღამოს ცნობა. მაასის მარცხენა ნაპირზე ზარბაზნის მკაცრი სროლის შემდეგ, მტერმა ძლიერი იერიში მიიტანა „287“ სიმაღლის მიდამოებში. იერიში მოვიგერიეთ. ხელთ ვიგდეთ

რამდენიმე ტყვე. ჩვენი შეტევა მორტჰომის დასავლეთით გერმანელთა თხრილების ხელში ჩაგდებით დამთავრდა. აქ 62 ტყვე და 2 ტყვიისმფრქეველი ჩავიგდეთ ხელში. სხვა ადგილებში სიმშვიდეა.

ჰავრი, 27 აპრ. ბელგეთის ცნობა: რამსკაპელ-დიკსმიუდე-სტეფნსტრეტეს-თან საარტილერიო ბრძოლა.

ჟურნალ-გაზეთებიდან

ნაროჩის ტბასთან.

უკანასკნელად მომხდარი ბრძოლა ნაროჩის ტბასთან, მეტის-მეტად გამწვავდა. ბრძოლის ქარ-ცეცხლი მთელ მიდამოს მოედო და მეტად გაძლიერდა. გერმანელებმა ყველანაირ იარაღს მოუყარეს თავი და ენერგიული შემოტევა დაიწყეს. მიზანს უკვე მიაღწიეს და დაკარგული თხრილები უკვე დაიბრუნეს. სოფ. სტახოვიცე და მოკრიცკის ჭალები ხელიდან ხელში გადადიოდა. ბრძოლა ჯერ არ გათავებულა.

სმორგონი.

სმორგონის ასპარეზზე მშვენიერი დარები ხელს უწყობს მებრძოლთა მოქმედებას. გერმანელებმა აქ დიდ ძალას მოუყარეს თავი, ბარანოვიჩთან და სმორგონთან მეტად შეჯგუფდნენ.

რიგა.

ბრძოლა სწარმოებს ქალაქიდან 22 ვერსის მანძილზე, დასავლეთ დვინაზე. ორივე მხარეს მთელის სიმძაფრით მოქმედობს არტილერია. თხრილებში გერმანელებს ტყვიისმფრქეველები მოუტანიათ. როგორც მათი მოქმედებიდან სჩანს, გერმანეთიდან დიდძალი იარაღი და საომარი მასალა მიუღიათ.

შვეიცია.

შარშან პარტიიდან გამორიცხეს სოციალისტი-აქტივისტი პროფ. სტეფენი, იმის გამო, რომ გერმანოფილობას ჩემულობდა და შვეიცაში აგიტაციასაც ეწევოდა გერმანელთა სასარგებლოთ. ეხლა პროფესორი სტეფენი შეეკითხა შვეიცის გარეშე მინისტრს, ალანდის კუნძულების გამაგრების შესახებ და კითხულობს, რა ზომებს ღებულობს სამინისტრო რომ შვეიცის ნეიტრალობა და მისი თავისუფალი პოლიტიკური ცხოვრება უზრუნველყოფილ იქმნეს.

შვეიცის დამოკიდებულება.

პეტროგრადიდან იტყობინებიან: ალანდის კუნძულებზე შეკითხვას თუ ხამერშიოლდის და ვალენბერგის კაბინეტის გადადგომა მოჰყვა, ეს იმის ნიშანი იქმნება, რომ შვეიცაში გერმანელთა გავლენამ გაიმარჯვა. ამ შემთხვევაში შვეიცის მთავრობა პირს იბრუნებს და სხვა გზას დაადგება.

გერმანელები შვეიცაში.

„Stok. Kholms Dayllad“-ს ლინჩენპინგიდან ატყობინებენ: ეგრედ წოდებული კარლოს XV სპილენძის მადნები გერმანელებს შეუძენიათ. სპილენძის რაოდენობა, მადანში, აღწევს 25—30%. გერმანელები ეხლავე შეუდგნენ სპილენძის გამოზიდვას.

ახალი საიდუმლო სტამბოლის ფოსტაში.

„Fpankfurter Zeitnng“-ის ცნობით, ოსმალთა პოლიციას, სტამბოლის ფოსტაში საიდუმლო ორგანიზაცია აღმოუჩენია, რომელიც სხვა და სხვა ცნობებს და წერილებს ჰგზავნიდა იტალიაში. სხვათა შორის, ბევრი საეჭვო პირიც დაუპატიმრებიათ.

საბერძნეთი.

21 აპრილს, ათინიდან მოსულის ცნობით, ფრანგებს დაუჭერიათ სადგური ფლორინი. ოსმალეთის ელჩმა პროტესტი განუცხადა საბერძნეთის მთავრობას, ბერძენთა რაზმების თარეშის გამო მცირე აზიის ზოგიერთ ადგილებში.

ზღვათა მინისტრის ბრძანებით საზღვაო სკოლის მოწაფეები ვარჯიშობენ ესპანეთის წყლებში, სამხედრო გემზე „Helli“.

ბუქარესტი.

ბუქარესტიდან იტყობინებიან: კონსერვატორთა კლუბის გახსნის დროს კრაიოვოში ფილიპესკომ სიტყვა წარმოსთქვა, სადაც ამტკიცებდა: საჭიროა ოთხთა მოკავშირეთა გამარჯვება გერმანეთზე, რათა რუმინეთმა მოკავშირეთა დახმარებით განახორციელოს ეროვნული იდეალი. ფილიპესკოს ამგვარ სიტყვისთვის ბუქარესტის პრესა მახხარად იგდებს და აღნიშნავს, რომ ამგვარი გამოსვლა ფილიპესკოსი არასასურველ ნაყოფს გამოიღებს.

ბრძოლის ველზე

ვერდენის გარშემო შედარებით შესვენების პერიოდი დგება. როდემდინ გასტანს ეს „სიწყნარე?“ მისი ხანგრძლივობა თვით ფრანგებსაც არ სჯერათ. გერმანელების შესუსტებაზე მეტია ლაპარაკი. მაასის მარჯვენა ნაპირზე მათ მთავარი მაღლობები ხელთ იგდეს ცენტრის მიმართულებით პუავრისა და დუომონის შუა, ასე რომ ვერდენამდე სულ რაღაც შვიდიოდ ვერსი-ღა დარჩათ. მაგრამ მთავარი საფრთხე, რა თქმა უნდა, ისევ მაასის მარცხენა ნაპირია. როგორც ვიცით-„304“ მაღლობი ამ უკანასკნელ ხანებში მთავარი ობიექტი იყო გერმანელთა უმაგალითო იერიშებისა. აქ გერმანელთა მთავარი განზრახვა ის არის, რომ სრულიად მოსწყვიტონ ციხე პარიზს და გარს აღყა შემოარტყან. ფრანგებიც ამიტომ არას ზოგვენ და კონტრიერიშებით უპასუხებენ. უკანასკნელად მათ ტყვედ წაუყვანიათ 62 ჯარისკაცი და ორიც ტყვიის მფრქეველი.

კავკასიის ასპარეზზე აღსანიშნავი არა არის რა გარდა იმისა, რომ ოსმალნი კვლავ იერიშებს განაგრძობენ და რუსებიც კარგად იგერიებენ.

შავი ზღვის ნაპირზე რუსები მიიწევენ ქალ. პლატნის სამხრეთ-დასავლეთით.

X.

თბილისი, 30 აპრილი.

ყურადსაღები აქტი. 27 აპრილს, მისმა იმპერატორობითმა უმაღლესობამ დიდმა მთავარმა ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძემ საგანგებოდ მოახდინა საერობო თათბირის სრული შემადგენლობის კრება, რომელსაც მოასმენინა მისი იმპერატორებითი უდიდებულესობის ხელმწიფე იმპერატორის დეპეშა, პასუხი კავკასიის მეფის ნაცვლის მიერ გაგზავნილი დეპეშისა, რომელშიაც გამოთქმული იყო უქვეშევრდომილესი გრძნობა საერობო თათბირზე თავმოყრილ კავკასიის ყველა ერის წარმომადგენლებისა. ორივე დეპეშა დღევანდელს ნომერში იბეჭდება.

ოფიციალ გაზეთ „კავკაზის“ გუშინდელ ნომერში გადმოცემულია დიდი მთავრის დიდად მნიშვნელოვანი განცხადება, ხელმწიფე იმპერატორის დეპეშის თაობაზედ: „მეფის ნაცვალმა გამოსთქვა, რომ იგი ღრმად არის ბედნიერი რომ ხელმწიფე იმპერატორმა კეთილ ინება არა მარტო ის, რომ უმოწყალესი მადლობა შემოეთვალა თათბირის მონაწილეთათვის მათი უქვეშევრდომილესი გრძნობების გამოცხადებისათვის, არამედ რომ მათ ნაყოფიერი და წარმატებითი მუშაობაც უსურვა. თათბირის მუშაობისადმი მიქცეულ ამ ყოვლად მოწყალე ყურადღებაში თათბირის მონაწილეთ უნდა ჰპოონ ახალი ძალა ნაკისრი საქმის აღსასრულებლად და **შეურყეველი რწმენაც, რომ ერობა ამიერ-კავკასიაში შემოღებული იქნებაო**“.

დიდი მთავრის მიერ ხელმწიფე იმპერატორის დეპეშაში ერობის შემოღების უცილობელი საწინდრის დანახვა და თვით მეფის ნაცვლის საკუთარი შეურყეველი რწმენა ამ ერობის შემოღების საჭიროებისა ამიერ კავკასიის მკვიდრთა საკეთილდღეოდ, ჩვენ ერთხელ კიდევ განგვიმტკიცებს რწმენას, რომ ჩვენი ხალხი ეხლა მაინც ეღირსება იმ ერობას, რომელსაც მთელი ნახევარი საუკუნეა თხოულობს და მოელის.

მეფის დეპეშის ასეთი კომენტარიების შემდეგ ჩვენ ვრწმუნდებით, რომ იქ მეფისა და აქ მისი უავგუსტოესის წარმომადგენელის აზრი, ამიერ-კავკასიაში ერობის შემოღების თაობაზე, ერთიმეორესთან სრულიად შეხამებულია და ამ ჰარმონიაში ვხედავთ ძლიერს არგუმენტს, რომ ერობა უთუოდ მოგვეცემა და რომ ამ დიდ რეფორმასთან სამარადისოდ დაკავშირებული იქნება აწინდელი ჩვენი მეფის ნაცვლის, დიდი მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის სახელი.

პოლიტიკური აქციები

არსად არასოდეს სახელმწიფოთა პოლიტიკურ აქციების ღირებულება ისე არ ყოფილა დამოკიდებული პირადს გამორჩენაზე, როგორც დღეს. წინად რელიგია და რასიული თუ გვარტომური მოდგმა-დამოკიდებულება სწყვეტდა პირად სიმპატია-ანტიპატიის საკითხს. დღეს კი პირველს რიგზე გამორჩენაა, ამისთვის სრულიად გასაკვირველი არ იქნება თუ ძმა ძმის მკვლელი გახდება, თუ კი მას გუშინდელმა მტერმა ზედმეტი შეაძლია, ან შეაშინა. ოქროს თილისმა და ხმლის წკრიალი საუკეთესო იარაღი შეიქმნა ბრძოლის ველზე გასულთა სასარგებლოდ ხმის ამოსაღებად. ჩარჩულ ნიადაგს ვერ გასცილდა არა წვრილმანი ერები, ვთქვათ, ბალკანეთისა, თვით დოლლართა მადანი დიდი ამერიკაც კი. მისი ნეიტრალობა სულ ოქროს წკრიალზეა დამოკიდებული. ვილსონის სიტყვა, ვითომც ამერიკა ჯერ არას იტყვის და თუ იტყვის, როგორც ერთი კაცი ისე აღსდგებაო,—მხოლოდ ლითონ სიტყვად რჩება და საქმედ ვერ იქცა, თუმცა საბაბი კი ბევრჯელ მიეცა. „ლუზიტანია“-ს ჩაღუპვის ამბავი ქალაჩუნა ნოტების გზავნით დამთავრდა და რაიხსტაგის კანცლერსაც საბაბი მიეცა ეთქვა: „გერმანეთს არავისი არ ეშინიან და... ყველაზე ნაკლებ ამერიკისა. ნუ დაივიწყებენ, რომ ახლა უკვე მზად გვაქვს ახალი ტიპის 240 წყალქვეშა ნავი, რაიც საკმარისი იქნება ამერიკის ასალაგმადაო.

გერმანეთი მართალსა ჰფიქრობს. თუ მას ვისიმე შიში აქვს, ყოველ შემთხვევაში ეს შიშის აჩრდილი ამერიკიდან არ ელანდება. მისი მთავარი ყურადღება ბალკანეთია. ერთ დროს ამ ნახევარ კუნძულს აღიარებდნენ თოფისწამლის სარდაფად, რომლის აფეთქება ევროპას ცეცხლით ემუქრებოდა. ეს აფეთქება უკვე მოხდა. ახლა საქმე ის არის, თუ ვის რა უპირატესობას ანიჭებს აქაური ორი პატარა, მაგრამ დღეს-დღეობით, ყველასათვის სანუკვარი სახელმწიფო, საბერძნეთი და რუმინეთი, რომელნიც დღემდე ქამელეონის ქურქს არ იშორებენ და ხან ერთს მხარეს უჩვენებენ თეთრს კბილს და ხან მეორეს.

განვიხილოთ ჯერ საბერძნეთის მდგომარეობა.

ათინიდან საბერძნეთის მთავრობამ მოკავშირეთ გადაჭრილი უარი შეუთვალა: კორფუდან სალონიკში ჩვენ მიწა-წყალზე არ გავუშვებთ სერბელთა ჯარსაო. ამის საბუთად საბერძნეთი „ნეიტრალობას“ იმიზეზებს. საოცარია, რომ იგივე საბერძნეთი მოკავშირეებს ეუბნება: თუ მაინცა და მაინც არ დაგიშლიათ, შეგიძლიანთ ეპირის ბილიკებით ან და საბერძნეთის ზღვებით წაიყვანოთ ჯარიო. პირველი თუ ჯოჯოხეთურია, უდაბური ეპირი მწირი და გაუვალი გზებით ხანგრძლივი სიარულით მოჰქანცავს სერბელთ, მეორე გზა ჯოჯოხეთზე ჯოჯოხეთია, ვინაიდან თვითეულ ფეხის გადადგმაზე გერმანელთა და ავსტრიელთა წყალქვეშა ნავები დასცურავენ. რას ნიშნავს ეს? მაშასადამე, აქ პრინციპთან ნაკლებ გვქონია საქმე. აქ უფრო ინტერესია ნავარაუდევი. ამას ჰგრძნობენ მოკავშირენი და ამიტომაც არის, რომ საბერძნეთს „პრინციპისა“ და „უფლების“ გარეშე აძალებენ, სერბიელნი გაატარონ. ამ შემთხვევაში შესაძლებელია მეფე კონსტანტინე იძულებული გახდეს დაუთმოს და აშკარა გერმანოფილურ პოლიტიკას დროებით გადაუხვიოს, რაიც მოკავშირეთათვის მაინც და მაინც დიდად სახარბიელო არ უნდა იყოს, ვინაიდან მებრძოლ მხარეთათვის ისე არა არის რა დამღუპველი, როგორც საეჭვო, გულჩათხრობილი, იძულებითი ქედის მოხრა და მორჩილება.

თუ ეს ითქმება საბერძნეთზე, მით უმეტეს ითქმის რუმინეთის შესახებაც. იგი ამ ბოლო დროს ხომ თითქმის გარკვეულს გზას დაადგა: აღარა ჰმალავს თვის განზრახვათ. პოლიტიკური აქციები გერმანეთის სასარგებლოდ დიდი ხანია აწეულია, განსაკუთრებით ვერდენის ოპერაციის დაწყების დღიდან. მთელს ამ ხნის განმავლობაში ამ ოქროს იანუსმა ბევრი თამამი ნაბიჯი გადასდგა: იგი გერმანეთს შეეკრა სავაჭრო ხელშეკრულობით. გარეგნულად ეს თითქოს დიდს არას ამბობდა. რუმინეთს რუსეთიდან საჭირო საქონელი ვერ შეჰქონდა და იძულებული გახდა გერმანეთისთვის მიემართნაო. მაგრამ ამისი თქმა გულუბრყვილობა იქნება. ვინ არ იცის, რომ ვაჭრობის ნიადაგზე შეთანხმებას თანა სდევს პოლიტიკური დაახლოვებაც. მაშასადამე, პოლიტიკური შეთანხმებაც.*) მაგრამ, ვთქვათ, ეს ასე არ არის, ვთქვათ, გერმანეთთან ვაჭრობის ხელშეკრულებაც იძულებით დაიდო. ოსმალეთთან რაღა მოხდა? ბულგარეთმა რაღა დაახარბა? ან რას ნიშნავს, რომ ამ „ნეიტრალობის“ დროს გერმანეთმა ნება დართო ავსტრო-ჰუნგრეთით შეეტანათ ომამდე შეკვეთილი ორთქლმავალები თუ სხვა რამ იარაღი? განა საფრანგეთმაც სწორედ ამიტომ არ შეაჩერა თავისი საქონლის გზავნა? ასევე იქცევა დღეს რუსეთიც. მაშ, სჩანს, შორს აღარაა ის დღე, რომ რუმინეთმაც უნდა სთქვას თვისი გარდამწყვეტი სიტყვა...

ასეა თუ ისე, ყოვლისფრით სჩანს, რომ მოკავშირეებმა დღემდე პოლიტიკური გამოცდა სათანადოდ ვერ დაიჭირეს. ბევრჯელ შეცდნენ დიპლომატიურს ანგარიშში და სცდებიან დღესაც. დიდი ხანი არ არის, რაც რუსული და განსაკუთრებით ფრანგული პრესა აუცილებლად სთვლიდა რუმინეთისა და ავსტრო-გერმანეთის შუა ბრძოლის ცეცხლის დანთებას, დიდი ხანი არ არის მას შემდეგაც, რაც პურის გატანის ამბავმა ერთი ალიაქოთი გამოიწვია. გულჩათხრობილი რუმინეთი, ჩესაძლებელია, თავს იტყუებდა [illegible] კარგად [illegible] ცნობილ კარპსავით შურის მაძიებელ სვავს ასაზრდოვებდა გულში, როგორც ეს ჩაიდინა ბულგარეთმა. მისი შეჩერება და დუმილი ბრძოლის სასწორის გაურკვევლობაზე იყო დამოკიდებული. დღეს კი მისი ყოველი დემარში ნათლად ჰმოწმობს მის სიმპატიებს შუაგულ სახელმწიფოებისადმი. მართლაც, დიდი და დიდი ეფექტია საჭირო, რომ ამ იანუსს პირი მოაბრუნებინონ და გერმანეთის სასარგებლოდ აწეულ აქციების კურსი დასცენ. მაგრამ რით და როდის მოხდება ეს სანუკვარი ეფექტი,—აი ის საკითხი, რომლის გარკვევას მოითხოვს დღევანდელი მწვავე მდგომარეობა...

დ. კ—ძე.

*) წერილი უკვე აწყობილი გვქონდა, როდესაც დეპეშათა სააგენტომ ეს ჩვენი დებულება დაადასტურა: ავსტრო-გერმანეთ-რუმინეთის შეთანხმებას უეჭველი პოლიტიკური მნიშვნელობა ეძლევაო. ამ ერთი კვირის წინ კი, სულ სხვაგვარად მსჯელობდნენ რუსეთისა და უცხოეთის პრესაში.

დ. კ.

დეპეშები

(პეტროგრადის საკუთარ კორესპ.)

ავსტრიასა და რუმინეთს შორის შეთანხმება ჩამოვარდა. ავსტრია დაუბრკოლებლად პურს მიიღებს, რუმინეთმა სანაცვლოდ ორთქლ-მავალები უნდა მიიღოს.

—

დიდი მთავრის მეფის ასულის ტატიანის სახელობის კომიტეტში ახალი ბოროტმოქმედება აღმოჩნდა: 75.000 მანეთი კამერ-იუნკერ ბილბასოვს გაუფლანგავს.

—

ვერდენთან ბრძოლის ცეცხლის ალში გერმანელთა ახალ-ახალი ძალები გიუურად ვარდებიან და თავდავიწყებული იერიშები მიაქვთ.

—

ოდესაში ექიმმა ქუთათელაძემ ღვინოში ერთი ნივთიერება აღმოაჩინა, გულის მუშაობის აღმძვრელი და სპირტის გავლენის გამნელებელი. მედიცინის ავტორიტეტები ამ აღმოჩენას დიდს მნიშვნელობას აწერენ.

ლ. ჯ.

(პეტრ. სააგენტოს დეპეშები).

რუსეთის ასპარეზზე ნაროჩის ტბასთან ბარანოვიჩის მიმართულებით ჰტეერმა ძლიერი საარტილერიო ბრძოლა გააჩაღა.

—

კავკასიის ასპარეზზე ერთ რუსის რაზმს ოსმალები გარს შემოერტყნენ და ტყვედ მიჰყავდათ. რაზმის უფროსი უნტერ-ოფიცერი ფოთიაშვილი სხვებთან ერთად მოულოდნელად გარსშემორტყმულ მტერს ეხეთქა, რკალი გაარღვია და რუსის ჯარს შეუერთდა.

—

ვერდენთან ზარბაზნის სროლა ცოტათი დასცხრა.

—

„287“ სიმაღლესთან გერმანელებმა, ზარბაზნის მკაცრი სროლის შემდეგ, იერიში მიიტანეს, მაგრამ ფრანგებმა მოიგერიეს.

მიწად-ფლოგელოგა უწინ და ეხლა

შესავალი.—როგორ სწერდნენ მამულის საზღვარს და ნასყიდობებს—სიგელებს.—მამულის უწინდელი და ეხლანდელი დანაწილება და გეგმა.—ხიზნების სოფლებში ძველ დროს ვინ სცხოვრობდნენ.—ხიზნების დასახლება და მათი პირობები.—სოფ. ძაღინა და ისტორიული მისი მნიშვნელობა.—სოფ. ოქონა და მისი სიგელი.—მეფე გიორგი VII-ს სიგელი.—სოფ. ავნევი და მისი საქართველოს მსაჯულთ კრებულის გადაწყვეტილება.

(დასასრული. იხ. „საქარ.“ № 94.)

წავიკითხოთ:

„ქ. თავად ყოველთა არსთა და არა არსთა შემოქმედისა ხილულთა და არა ხილულთა მამისა და ძისა და სულისა წმინდისა მონობითა და შუამდგომლობითა თავდებობითა ყოველთა წმინდათა მოციქულთა ანგელოზთა და მთავარ-ანგელოზთა მიქელ და გაბრიელისათა და რანიც მოწამენი მღვთისანი არიან და სათნო ეყვნენ მეუფესა და ღმერთსა ჩვენსა და წმინდასა სვინაქსართა შინა მოიხსენებიან დღითი-დღე, ამათის თავდებობითა და შუამდგომლობითა ესე სამკვიდრო და საბოლოოთ გამოსადეგი მტკიცე და უვალებელი ყოვლის ჩხუბისა და ილეთისაგან გამოკრებილი მამულის ნასყიდობის წიგნი და სიგელი დაგიწერეთ და მოგეცით ჩვენ ფალავანდისშვილის ბაგრატის შვილებმა ბერმან და ბაგრატ, შვილმან და მომავალმან სახლისა ჩვენისამან თქვენ მაჩაბელს იესეს, თქვენს ბიძაშვილს ვახტანგს, ძმასა თქვენსა გოგიას, ბარძიმს, შვილსა თქვენსა ზაალს, თეიმურაზს, ფარსადანს, თქვენს ძმისწულს ზაზას, შვილთა და მომავალთა სახლისა თქვენისათა, რა ჟამსა ოდეს დაგვეჭირა და მოვედით ჩვენის ნება წადილით და მოგყიდეთ ჩვენი მამაპაპით სამკვიდრო და ბარათში გამოყოლილი და მერმე ჩვენის ძმის ერეკლესაგან ჩვენს ბარათში გამოყოლილი ავნევს ყუზაშვილის ნაქონი მამული მისის მთითა, ბარითა, ველითა, ვენახითა, წყლითა, წისქვილითა, მისის ჭალითა და სასარითა, საწყლის-პიროთი და სასაფლაოთი და სახლ-კარის ალაგითა, საძებრითა და უძებრითა და საბოსტნითა და ყოვლის სამართლიანის ზღვრითა. რისაც მქონებელი ყუზაშვილი მამულისა ყოფილიყოს ყოვლის ფრისათ ყოვლისათ თქვენთვის მოგვიყიდნია, ავიღეთ ფასი სრული და უკლები, რითაც ჩვენი გული შეგიჯერდებოდათ, არ დარჩა ჩვენი თქვენზედ არც ერთის იოტის ფასი, გქონდეთ და გიბედნიეროთ ღმერთმან, როგორათაც სხვას ალალას მონასყიდეს მოხმარებოდეს, ისე ღმერთმან თქვენ მოგახმაროს. არავინ არის მოცილე და მოსარჩლე და მოდავე თქვენი თვინიერ ერთი ღმერთის მეტი. თუ ვინმე ამ ჩვენგან მოსყიდულს მამულს წამოგედავოსთ, პირისა და პასუხის გამცემნი ჩვენ ვიყვნეთ; ვინცა და რამანც ადამის მონათესავემ კაცმან დიდმან ანუ თუ მცირემან ეს ჩვენგან მოსყიდული მამული მოგიშალოს, მასმცა რისხავს თავათ თანა დაუსაბამო ღმერთი და ყოველნი მისნი წმინდანი ზეცისა და ქვეყნისანი, მასმცა ედების შიშთვილი იუდასი თანა დათქმა ბირონისა მეხტეხილობა დევსკორეისი და ნურათამც სინანულით ნუ იქნების ხსნა სულისა მისისა, ხოლო დამამტკიცებელი ამისი ღმერთმან აკურთხოს ორსავე ცხოვრებასა. ამინ.

არის ამისი შოწამე და გამრიგე ფალავანდიშვილი დავით+ჩემი აზნაურიშვილი ზაზა ლაშხი+მეყანწიშვილი მამაცა+მურადაშვილი გაბრიელი (ბეჭ.) ჭიტაშვილი მელქოც+ხოჯაშვილი ბაღდასარა, მამასახლისი კვაჭახიძე პეტრე (ბეჭ.) მამისთვალისშვილი შედანა+ხოჯაშვილი გიორგი (ბეჭ.) ოვანაშვილი ზაქარა (ბეჭ.). მე მდივანს ბეგთაბეგს დამიწერია მოწამეცა ვარ ამათის ნებაყოფლობით. დაიწერა სიგელი ეს მონასყიდობისა ივლისის იგ. ქ-კს ულა (1743 წ.) ეს ჩემი ხელია და უაბულიცა მაქვს ამისი (ბერი), მე ბაგრატს ამისი ყაბული მაქვს ხელიც ჩემია (ბაგრატ), ჩვენ ფხეიძე პაატა ამ წიგნის მოწამენი ვართ (ბეჭ.) მამისთვალისშვილი გოგია ამისი მოწამე ვარ (ბეჭ.) მე იარალისშვილი ფარემუზა ამისი მოწამე ვარ, ბეჭედი არ მქონდა, ეს ჩემი ხელია. ამისი მოწამე ცხინვალის ნაცვალი პაატა (ბეჭ.) მე შერმაზანისშვილი მელქუა ამისი მოწამე ვარ, ბეჭედი არა მქონდა, ეს ჩემი ხელი არის ორისავ იღრარითა+მე მერაბათ გივიშვილი ბეჟანა ამ სიგელის ორისავ იღრარით მოწამე ვარ (ბეჭ.) მე ფეშანგიშვილი ანდრია ამისი მოწამე ვარ (ბეჭ.), მე ამილახვრისშვილი დიმიტრი მოწამე ვარ (ბეჭ.), მე ციციშვილი დიმიტრი ამისი მოწამე ვარ, ქართული ბეჭედი არა მქონდა და ეს ჩემი ხელია (ქარაგმით მოწერილია“).

ამ სიგელიდან დავინახავთ, რომ სოფელში, როდესაც კაცი მესაკუთრე ხდება, სხვა სოფლის საერთო სარგებლობაშიაც მონაწილე ხდება, ესე იგი, საძოვრით, საწყლისპიროთი, ტყით, საწისქვილოთი, სასაფლაოთი და სხვ. სოფელთან ერთად სარგებლობს.

იმ დროს სოფელში, რაც სუყველასთვის აუცილებელი იყო, სასოფლოდ და საერთოდ მიჩნეული ჰქონდათ არავის შეეძლო დაესაკუთრებინა. დღეს კი ყველა სოფლის დარგის კაცი ცალკე მესაკუთრე ხდება და სოფელში არევ-დარევა და უსიამოვნება ჰსუფევს.

სხვათა შორის უნდა შევნიშნო, რომ ცხინვალელი სომხები ამ სიგელზედ ხელს აწერენ: შერმაზანიშვილი, მურადაშვილი, იარალისშვილი, ხოჯაშვილი ქართულ დაბოლოებით, მაშინ იმათ სომხური ენა არცკი იცოდნენ და სრულიად ქართველებთან შეერთებულნი იყვნენ. დღეს კი ყველა ქართველი სომეხი სომხის ერად აღიარებს თავისთავს და სომხურად მშვენივრად ლაპარაკობს. სომხის ყოველი ადამიანი თავისი ერის საკეთილდღეოთ მუშაობს და მათი ეროვნული მისწრაფება იზრდება.

სამაგიეროდ კი ქართველებში ჯერ კიდევ მოიპოვებიან, რომ ქართულ ენას გაურბიან და ეროვნული მისწრაფება მათ არა სწამთ.

ხიზნების სოფლებში ძველ დროს ვინ სცხოვრობდნენ.

სიგელების გადათვალიერების დროს ბევრ რამ საგულისხმიერო კითხვებს აწყდება ადამიანი; მათ შორის ძველ ნასოფლარებში—აწ დასახლებული ხიზნებით—სიგელები გვეუბნება, რომ იქ ცხოვრობდნენ ძველი გვარების გლეხები.

აი, რას ვკითხულობთ „თამარაშნის განაჩენში“ დადებული თ-დ ფალავანდიანთ შორის 1784 წელსა.

სოფ. წორბისს ცხოვრობდნენ: ღვთისია წოწოლაშვილი, სუხაშვილი, სესია წოწოლაშვილი და საყვარელიძე ბერი.

სოფ. ახტანაში: კობერიძე, გომართელი და ნასყიდა ტაბუკაძე.

სოფ. თორმანეულში: სალუკაშვილი რევაზა, სალუკაშვილი ბერი და სალუკაშვილი დათუნა.

სოფ. ბეყმარში: გვიმრაძე თამაზა გვიმრაძე ძაღლუა, ნებიერიძე ძაღლუა, სუხიაშვილი, ხახიაშვილი ბერი, თამაზაშვილი და ხარაული.

სოფ. ციხიათში: ჭიჭინაძე, ბეჟანიშვილი დათუა.

სოფ. ფრინევში: სხირტლაძე, ბეჭია და აზნაური გვარამაძე.

სოფ. სხლითში: ხუციშვილი ოთარ თავის სახლიკაცებით.

სოფ. მუხურში: მეკუპრე ურია, ხრინწიაშვილი, ცოცილისშვილი, შაბათა ძმით და მძისწულით, ალველა, თამაზა ჭიღლაძე, ბაღუაშვილი, ისრაელაშვილი, ლელუჩა ტარიაშვილი, ელიაშვილი.

სოფ. ძაღინაში: აღდგომელაშვილი, ქოჩლაძე, მესხი, ნებიერიძე იორდანე, დონაძე ხოსია, ხახუაშვილი, დონაძე პეტრე, გელაშვილი პაპუნა, გელაშვილი გურგენა, ორბელიძე, გომართელი, გელაშვილი ქიტია.

სოფ. ღარისთავში: კვირიაშვილი, ნასრაძე ათონა (წიფლეთში).

სოფ. ფიჭვიგონაში: დონაძეები.

სოფ. მეტეხში: აზნ. ლაშხი გიორგი თავის სახლი კაცებით.

სოფ. ბალთაში: ბერი ჭიღლაძე, ბერი ბუაძე.

გარდა ამისა ნასყიდობის სიგელიდან 1686 წლისა სჩანს, რომ სოფ. წორბისში აზნ. შალბენიკაშვილები სცხოვრობდნენ და მიუყიდნიათ თავის ბატონისთვის ბაგრატ ფალავანდიშვილისათვის, სადაც მოხსენებული არიან გლეხებიც:—მაისურაძე გოდარძი თავის სახლისკაცებით, ბეჟანიშვილი და ტბუციძე ივანე სახლის კაცებით.

მეფე თეიმურაზის სიგელიდან 1750 წ, ვკითხულობთ, რომ აწ დასახლებულ ქართველ სოფლებში ქართველებათ რა გვარები სცხოვრობდნენ მაშინ, გაკვრით მოვიხსენიებ, თუ მკითხველის ყურს არ შევაწყენ: **შინდარაში**: მაკრახიძე, **თერეგვანს**: გძელიშვილი, **სურნისს**:—ჩიღუნაძე, **ცერონისს**: თარალაშვილი, და სხვა სიგელებიდან სჩანს: **კნოლეს**—ციმაკურიძე, გოგებაშვილი, ბადურა ანბროსაშვილი; **ტყისუბანს**:—ოსაძე, **ავნევს**:—ხუზაშვილი, ბეგიაშვილი, **ხუნდის-უბანს**:—მუხისშვილი, **ოქონას**:—ტაღონაშვილი, ნაკაშიძე, ფაიქაშვილი და სხ.

სად წავიდნენ ეს ხალხნი? რად დასტოვეს ასე ლამაზად შემკული სოფლები?

როდესაც გამუდმებულ ოსმალ-სპარსელების შემოსევით ოხრდებოდა ჩვენი სამშობლო, როდესაც არა ერთხელ ლეკიანობამ შეაწუხა ჩვენი სოფლები, ხალხი იხიზნებოდა მიუვალ ადგილებში და ციხეებში, ხალხი თანდათან კლებულობდა და საქართველოს პოლიტიკური დღეებიც ითვლებოდა.

აი, დამყარდა რუსეთის მთავრობა, მოისპო შემოსევა ურდოებისა და გახიზნულმა ხალხმა იწყო გადმოსახლება ვაკე სოფლებისკენ.

სხვათა შორის სოფ. ძაღინაში 1820—1830 წლამდის ცხოვრობდენ კნ. ფალავანდიშვილები თავიანთი ციხედარბაზებში. ესენი გადასახლდნენ სოფ. ოქონას, კნოლეს, ცერონისს და თამარაშენს.

კვირის სურათებიანი დამატება საგანგებოდ ეძღვნის თამარ მეფეს

მოთავსებული იქნება საგანგებოდ დამზადებული სურათები თამარ მეფისა: ქანდაკება მ. ჭიაურელისა, სურათები: გ. გაბაშვილისა, მ. თოიძისა, ვ. ს. ერისთავისა, ალ. ციმაკურიძისა, ხალილ ბეგ მუსაევისა და სხვათა. რუსთაველი—ძმ. ჯაფარიძეთა. ვარძიის და ბეთანიის მონასტრები. წმ. ნინო, თამარის მედროშენი, ხარკი, წმ. ნინო, ქეთევან და თამარი—ვლ. სიდამონ ერისთავისა,—მარიამ დედოფალი, დავით აღმაშენებელი და სხვა მრავალი სურათები.

ორი კარიკატურა ო. შმერლინგისა.

ლექსები: შოთა რუსთაველისა, ი. შავთელისა, გრ. ჩახრუხაძისა, ვახტ. ორბელიანისა, აკაკისა, იოსებ დავითაშვილისა, შიო მღვიმელისა, სანდრო შანშიაშვილისა.

ხალხური ლექსები და ლეგენდები თამარის წყარო—ლეგენდა ინ-ბანისა.

გაზეთი ექვს გვერდიანია. მოთავსებული იქნება ჩვენი ცნობილი მწერლების და ისტორიკოსების წერილები თამარ მეფეზე.

ახალი ამბავი

✦ **სასახლეში.** გუშინ მეფის ნაცვალთან დიდ მთავარ ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძესთან სადარბაზოდ იყვნენ საქართველოს ექსარხოსი პლატონი და სახელმწიფო სათათბიროს წევრი მ. ა. კარაულოვი.

✦ **წმ. თამარ მეფის დღეობა.** 1 მაისს წმ. თამარ მეფის ხსენების დღეს დიდუბის ტაძარში მთელი წირვა და წინა დღით მწუხრი ქართულ ენაზე იქნება შესრულებული. მწირველია გორის ეპისკოპოსი ანტონი. იგალობებს გაძლიერებული გუნდი მთავარდიაკვნის კ. ჩუტკერაშვილის ლოტბარობით.

✦ **საქართველოს ექსარხოსთან** სადარბაზოდ იყო ბ-ნი ნ. ი. ნიკოლაძე და ხანგრძლივი საუბარი ჰქონდა მათ მეუფებასთან საქართველოს ეკლესიის საკითხებზე. დარბაზობამ ორ საათს გასტანა.

✦ **ჯარში გაწვეულნი.** ჯარში გასაწვევი ახალგაზდანი, რომელნიც 1897 წელს არიან დაბადებულნი, უნდა გამოცხადნენ სამხედრო უფროსთან 15 მაისს დილის 8 საათზე.

1895 წელს დაბადებულნი ყმაწვილკაცნი, რომელთაც შარშან შეღავათი მიეცათ, ამა წლის 15 მაისამდე მოვალენი არიან გამოცხადნენ თბილისის სამხედრო ბეგრის საკრებულოში მიმდინარე წლის 22 მაისს შესამოწმებლად და ჯარში გასაწვევად.

✦ **თბილისში ჩამოვიდა** სახელმწიფო სათათბიროს წევრი მ. ი. პაპაჯანოვი.

✦ **უწმ. სინოდისაგან** მოვიდა უქაზი არქ. ნაზარის სინოდის კანტორის წევრად დანიშვნის შესახებ. არქ. ნაზარი უკვე შეუდგა სამსახურის აღსრულებას და ბინაც კანტორის შენობაში დაეთმო.

✦ **აფხაზთა დეპუტაცია** დღეს წარუდგება მეფის ნაცვლის სამოქალაქო საქმეთა განყოფილების თანაშემწეს თავ. არლოვს. დეპუტაცია აგრეთვე საქართველოს ეგზარხოსს წარუდგება და სთხოვს წინააღუდგეს სოხუმის ეპარქიის ჩამოშორებას საქართველოს საეკლესიოდან.

✦ **უპურობა.** გუშინაც მთელი თბილისი პურის ნაკლებობას განიცდიდა, რადგანაც ყველა მეთორნეები არ მუშაობდენ და ფურნის პური კი რას გასწვდებოდა. ყველა კლუბებში 27 მაისს შუაღამის 12 საათზე პური სულ გამოილია და ხალხი უვახშოდ დაბრუნდა.

✦ **დამატებითი ცნობები აპ. წულაძის და დიმ. ნაკაშიძის შესახებ.** აპ. წულაძე დაუბარებიათ ბათომში და ვინაობა გამოუკითხავთ, რის შემდეგაც იგი გაუნთავისუფლებიათ. დიმ. ნაკაშიძე კი დაპატიმრებულია. საქველმოქმედო საზოგადოებას ბათომის განყოფილებისათვის უთხოვნია დაუყოვნებლივ გამოუგზავნოს დაწვრილებით ცნობები ამ ამბის შესახებ.

✦ **„განათლების“ საზოგადოების** ქალთა სკოლაში მისაღები გამოცდა დანიშნულია 23—28 მაისამდე. თხოვნები მიიღება 2—20 მაისამდე. დაწვრილებითი ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე 9—1 საათამდე, გარდა კვირა-უქმე დღეებისა, სასწავლებელში (სვიატოპოლკ მირსკის ქუჩა № 6.)

✦ **შეღავათის გაუქმება.** სამინისტრო განმარტავს, რომ შეღავათი, რომელიც მინიჭებულ ჰქონდათ კერძო სასწავლებლების მოწაფეთ 1897 წელს დაბადებულთ აღარ მიეცემათ და თუ ამ სასწავლებლების მთავრობა, თანახმად 1895 წელს გამოცემულ კანონის 81 მუხლის საშუალებით არ აღძრავს სწრაფ შუამდგომლობას ამ მოწაფეთა ჯარში გაწვევისაგან უზრუნველსაყოფად, მაშინ ეს მოწაფენი უბრალო ჯარის კაცებთან ერთად მოვალენი არიან 15 მაისს გამოცხადნენ სამხედრო უფროსთან.

საერო ბ ო თ ა თ ბ ი რ ი

27 აპრილი.

უავგუსტოესმა მეფის ნაცვალმა სწრაფი კრება მოიწვია ერობის თაობაზე და კავკასიის წარმომადგენელთ **ხელმწიფის** შემდეგი **დეპეშა წაუკითხა:**

„დიდს მთავარს ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძეს. გთხოვთ, თქვენო იმპერატორობით უმაღლესობავ, გადასცეთ ამიერ-კავკასიის ხალხთ, ვინც დაესწრება საერობო თათბირს, ჩემი გულითადი მადლობა უქვეშევრდომილესი გრძნობების განცხადებისთვის, აგრეთვე გულწრფელად ვუსურვებ წარმატებას სათათბირო მუშაობაში.

ნიკოლოზ.

—

ხელმწიფე-იმპერატორის დეპეშა პასუხი იყო **უავგუსტოესის მეფის ნაცვლის შემდეგის დეპეშისა:**

„ჩემის მოწვევით შეკრებილნი კავკასიის ეროვნებათა წარმომადგენელნი, რომელნიც ჩემის თავმჯდომარეობით შეუდგნენ თათბირს ამიერ კავკასიაში ერობის შემოღების კანონპროექტის შესამუშავებლად საჭირო საბოლოო მასალის დამზადებას, მთხოვენ თქვენის იმპერატორებითი დიდებულების ფერხთა წინაშე წარმოვადგინო უგულწრფელესი გრძნობები ნამდვილ ქვეშევრდომული ერთგულების ⁄ სიყვარულისა ⁄ გულწრფელი თხოვნა იწამოთ, რომ თათბირის მონაწილენი ყოველს ღონესა და ცოდნას იხმარენ, რათა გაუადვილონ თქვენის დიდებულების ნაცვალს შრომა კანონპროექტის შემუშავებისა, კანონპროექტის, რომელმაც უნდა აღამაღლოს კავკასიის მხარის კულტურული და მწარმოებელი ძალები ადგილობრივი მოსახლეობის და მთელის რუსეთის საკეთილდღეოთ“.

გენერალ-ადიუტანტი ნიკოლოზ.

—

ხელმწიფე იმპერატორის დეპეშის წაკითხვა დამსწრეთა მგრგვინავმა „ურამ“ დაჰფარა.

28 აპრილის სხდომა

პირველი სექციის კრება განახლდა, **თავ. კ. ნ. აფხაზის** თავჯდომარეობით, შუადღის 12 საათზე. კრებამ განაგრძო კამათი ერობის ტიპის შესახებ ამიერ კავკასიაში. ბ-ნნი კამსარაკანი, ტერ-პეტროსიანი, ფირალოვი, არუთინოვი და ვერმიშევი თავგამოდებით იცავდენ ერობათა ერთიეულებს აგრონომიულ პირობების მიხედვით. ბ-ნნი ვექილოვები დ. თოფჩიბაშევი, გ. ჟურული, თავ. დადიშქელიანი, ს. ყაზახაშვილი, თავ. ნ. თავდგირიძე და სხვ. 1890 წლის დებულების კვალობაზე თხოულობდნენ ერობის განხორციელებას. კამათმა ცხარე ხასიათი მიიღო. ბ-ნმა თოფჩიბაშევმა კიდევაც აღნიშნა, რომ სომხებს თავიანთი თავის გამოთქმა სდომებიათ ერევნისა და განჯის გუბერნიებში თათრებისაგანო. თავ. ნ. თავდგირიძემ ობსტრუქცია უწოდა სომხების წარმომადგენლების საქციელს.

კამათი არ დასრულდა და შემდეგი დღისათვის გადაიდვა.

საღამოს კრება

ღამის 8 საათზე გაიხსნა მე-2 სექციის კრება თ-დ **დ. ო. ნიჟარაძის** თავმჯდომარეობით. კრებამ ერთხმად აირჩია სექციის მდივნებად თავ. **კ. პ. თუმანიშვილი** და ბ-ნი **ვ. ჯაფარიძე.**

ბ-ნმა **დემიდოვმა** წაიკითხა მოხსენება ცენზის შესახებ. მოხსენების დედა-აზრის მიხედვით, თბილისის გუბერნიაში ერობაში მონაწილეობის უფლებას აძლევს 15—50 დესიატინამდე მამულის პატრონს. ამ ნორმის მიხედვით, სხვა და სხვა მაზრაში სხვა და სხვა ცენზი იქნება საჭირო, მხოლოდ არა ნაკლები 15 დესიატინისა. დანარჩენ გუბერნიებში, მაგალითად, ქუთაისისაში, საცა შედარებით წვრილი მემამულეობია, ცენზი ბევრად უფრო მცირე უნდა დაწესდეს.

შემდეგ მოხსენება წაიკითხა ბ-ნმა **ფ. გოგიჩაიშვილმა.** ეს მოხსენება წარმოადგენს სტატისტიკურ ცნობებს მიწადმფლობელობის შესახებ რუსეთის ბევრ შიდა გუბერნიებსა და თბილისის გუბერნიებში.

მოხსენებების კითხვამ ღამის 12 საათამდე გასტანა. **პ. ა. ბოთუამ** წინადადება შეიტანა, რომ მიწადმფლობელობის ცენზად აღიარებისა და ამ მფლობელობის რაოდენობის დასაწესებლად მაშინვე გადაწყვეტილი აზრი გამოეთქვა კრებას. მაგრამ კრებამ შეიწყნარა **ქ. ა. ვერმიშევის** წინადადება, რომ საზოგადოდ ცენზის შესახებ კამათი გამართულიყო და ამიტომ კრება მეორე დღისათვის გადაიდვა.

კახეთის კავშირის გარშემო

გულის მწვავე ტკივილს იგრძნობ, როდესაც გაიხსენებ კახეთის კავშირის გარშემო მომხდარ უსიამოვნო ამბებს. კახეთის კოოპერატორების ასეთ მარცხს გაიხსენებ მით უფრო სამძიმოა დღეს, როდესაც განურჩევლად წოდებრივობისა და მიმართულებისა მთელი ქართველი ერი ერთობით და მწყობრ მოქმედებით სცდილობს შეინახოს თავი ამ განწირვის ხანაში. კახეთის კავშირის არჩევნების გარშემო მომხდარმა აურზაურმა და ალიაქოთმა დაარღვია კიდეც დამყარებული ერთობა და საერთოდ მოწყობილ მუშაობაში დიდი დისონანსი შეიტანა. მაგრამ რაც იყო-იყო. აღარ შევუდგები ამ ყოფილ ამბების განხილვას. ეს მარცხი ჩვენ მიერ თავის დროს დახასიათებულიც იყო და დაფასებულიც. ეხლა მისი ბედის ახალ მომენტს შევეხები. პეტროგრადიდან მიღებულმა დეპეშამ გვამცნო, რომ კახეთის კავშირის არჩევნები წვრილ კრედიტის მთავარ სამართველოს გაუუქმებია და ახალი არჩევნები დაუნიშნავს. არც იმაზე შევაჩერებ მკითხველის ყურადღებას თუ რამდენად კანონიერი და ტაქტიური იყო ინსპექციის და ცენტრალ მმართველობის ჩარევა დამოუკიდებელ კოოპერატიულ არჩევნებში და შეზღუდვა მის თავისუფლებისა. ამაში მომავალი სამართლიანად გაგვასწორებს, თუ რასაკვირველია ერთობით ვიმოქმედებთ და კვლავ ციხეს შიგნიდან არ გავსტეხთ. დღეს, აშკარაა, დავის გაგრძელება მხოლოდ საზიანოა და მასთან უნაყოფოც. ისიც საკმარისია, რომ ხუთი თვე, ამ მრავალ საქმიანობის დროს, კახეთის სახალხო მოღვაწენი გულხელ დაკრეფილნი უმოქმედოთ სხედან! პირიქით საჭიროა დაუყონებლივ და საჩქაროდ კავშირის გამგეობის ახალი არჩევნების მოხდენა. ყოველი დაკარგული საათი და წუთი ამ ჟამად საზარალოა, მით უმეტეს, როდესაც ყოველ ახალ დღეს რაიმე ახალი ხიფათი მოაქვს. მაგალითად კავშირს რომ ხუთი თვე არ დაჰკარგოდა, დარწმუნებული უნდა ვიყოთ, დღეს კახეთი უშბიამნოთ არ დარჩებოდა.

მეტად სასურველი იქნებოდა, ახალ არჩევნებში გარე-კახეთის საკრედიტო ამხანაგობებსაც მიეღოთ მონაწილეობა. ჯერ ერთი ეს საჭიროა იმ მხრივ, რომ გარე-კახეთიც დაწყებიდანვე საერთო მოქმედების ფერხულში ჩაებას და ამით კავშირს მეტი სიმძლავრე მიეცეს და მეორე, რომ უფრო გაადვილებს ფორმალობის მხრივ კავშირის გადატანას ცენტრში, თბილისში ეს უკანასკნელი კი აუცილებელია. ვინც ჩახედულია დღევანდელ აღებ-მიცემობაში, ფინანსიურ საქმეებში და საერთო ეკონომიურ ცხოვრებაში, იმისათვის, რასაკვირველია, ცხადია, რომ ასეთ დიდ ფინანსიური ორგანიზაცია, როგორიც კავშირია თბილისშია საჭირო. მაგრამ ამ სერიოზულ კითხვას შემდეგ კვლავ დავუბრუნდები.

ეხლა კი ორიოდე სიტყვით შევეხები მომავალ არჩევნებს. ახალმა არჩევნებმა სრულის თანხმობით და მწყობრად უნდა ჩაიაროს. ამას მოითხოვს დღევანდელი წუთი, ხალხის ნამეტანი გაჭირვება და თვითონ კავშირის ინტერესები. ამ დიდ საქმეს სათავეში უნდა მოექცნენ ნამდვილი ქართველი სახალხო მოღვაწენი, საკმარისად აღზრდილნი კოოპერატიულ იდეებით. მათი სიტყვა და საქმე ერთი უნდა იყოს. მათ შეთვისებული უნდა ჰქონდეთ დედა აზრი კოოპერატიულ ორგანიზაციის არსებობისა: **თვითმოქმედება და დამოუკიდებლობა.** ამ მხრივ კი ჯერ ვერ ვიტყვით, რომ კახეთის კოოპერატორები სავსებით შეგნებულნი იყვნენ, რადგან ზოგი მათგანი თავის საქმიანობას და მომავალ იმედებს ინსპექტორებზე და სხვა ოფიციალ მოხელეებზე ამყარებენ. არიან ისეთებიც, რომლებიც არ ერიდებიან ადმინისტრაციის „დახმარებასაც“. რასაკვირველია ყველა ეს სრულ შეუგნებლობის შედეგია და ამიტომ გარდამავალიც. მაგრამ აუცილებელია სათავე კავშირისა ასეთ შეუგნებელ მოღვაწეებისაგან უზრუნველ ვჰყოთ. ხალხის მსახურება და მეტადრე მისი ხელმძღვანელობა დიდად პასუხსაგები და მძიმე საქმეა. კეთილი დაწყებიდან (ჯუდ ბოლომდის ერთი ნაბიჯია. ამ ბოლომდის შეუგნებელი მოთავე უსათუოდ ადვილად მიიყვანს. ვიმედოვნებთ, რომ ახალი არჩევნები ამ მხრივაც სრული შეგნების შედეგით დაგვირგვინდება.

დ. ვაჩნაძე.

უპურობა თბილისში

დღეს 5 დღე შესრულდა, რაც თბილისში საკმარისი პური არა ცხვება. იქნებ ვისმეს ეგონოს, რომ თბილისში ფქვილი არ არისო? ფქვილი კი არის, მაგრამ იმის ყიდვა-გაყიდვა, როგორცა სჩანს, ისე უკუღმართად არის მოწყობილი, რომ მეპურეების დიდი უმრავლესობა ფქვილის ყიდვას ვერ ჰბედავს, რადგან იგი ერთობ ძვიოად ფასობს. როგორც ვიცით, სურსათის მოტანა და მცხოვრებლებისადმი მიწოდება ქალაქის თვითმართველობამ იკისრა. ქალაქის გამგეობა ჩრდილო კავკასიაში ფქვილს ყიდულობს, თბილისში ჩამოაქვს და აქ მეპურეებზე ჰყიდის. მართალია, ცოტ-ცოტა ფქვილი სხვა და სხვა კოოპერატივებსაც მოაქვთ, მაგრამ ეს ისე მცირეა, რომ ანგარიშში მისაღებიც არ არის. ამ რიგად ფქვილზე მაზანდის დამდები თბილისში არის ქალაქის გამგეობა, როგორც ყველაზე უფრო მდიდარი გამყიდველი.

ამ ბოლო დროს ქალაქის გამგეობამ ფქვილი გააძვირა. რამ გამოიწვია ეს გაძვირება, არ ვიცით, მაგრამ ეს კი ფაქტია, რომ 1 ტომარა ფქვილი (5 ფ.), გამგეობისაგან ნასყიდი, მეპურეს უჯდება მიტანით არა უმცირეს 2 მან. 50 კაპეიკისა ფუთი.

ეხლა ვიკითხოთ, როგორ იყიდება გამომცხვარი პური? ქალაქის გამგეობის მიერ დადგენილი ნიხრით ფურნის პური ისყიდება გირვანქა 7 კაპ., ხოლო თორნისა $7^1/_2$ კაპ. ე. ი. 1 ტომარა ფქვილი ფურნეში გამოცხობის შემდეგ 14 მან., ხოლო თორნეში გამომცხვარი 15 მან. ამ რიგად, როგორც ვხედავთ, პურის გამომცხობი ზარალობს. მართალია, გამოცხობის დროს 1 ტომარა ფქვილი ფუთ ნახევრამდე მატულობს, ე. ი. 5 ფუთ ფქვილში $6^1/_2$ ფუთი გამომცხვარი პური გამოდის და ეს წანამატი ზარალს გადამეტებით აანაზღაურებს, მაგრამ მხედველობაში უთუოდ ისიც უნდა ვიქონიოთ, რომ მეპურეს ხარჯებიც აქვს: სახლის ქირა, მოჯამაგირეები, განათება, შეშა, წყალი და სხვ. და ყველა ეს ხარჯები საქმემ უნდა დაფაროს.

მეთორნეებმა, როგორც მეფურნეებთან შედარებით წვრილმალმა მოხელეებმა, ამ ხარჯებს ვერ გაუძღეს, თავისი საქმე საზიანოდ მიიჩნიეს და პურის ცხობაზე ხელი აიღეს. თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ ყოველ დღე თბილისში 16 ვაგონამდე ფქვილი ცხვება, რომლისაგან მეთორნეები 4 ვაგონამდე აცხობენ, ე. ი. ერთ მეოთხედს. ხალხი გაჭირვებაში ჩავარდა უპურობით. ეს ასეც უნდა მომხდარიყო, რადგან 100.000 სულამდე უპუროდ დარჩა. მეფურნეები მართალია პურს აცხობენ, მაგრამ ისინი როგორ აუთავდებიან, ანუ ფურნეები როგორ დაიტევენ ამდენ აუარებელ ხალხს, როცა თბილისში 250 თორნეა და მხოლოდ 97 ფურნე. ზედმეტია განმეორება იმის, თუ რა უწესობა გამოიწვია პურის სიმცირემ. ამის შესახებ ცნობები უკვე დაბეჭდილი იყო გაზეთებში:

მთავრობამ ასეთ მოვლენას ყურადღება მიაქცია და საქმის მოწესრიგებას შეუდგა. როგორც გაზეთებში აღნიშნული იყო, 28 ამ თვეს თათბირი მოხდა ამ საქმის შესახებ, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს თბილისის გუბერნატორმა, მიწადმოქმედების ნინისტრის რწმუნებულმა ბ-ნმა შაშკოვსკიმ, ქალაქის მოურავმა ბ-ნმა ხატისოვია და გამგეობის წევრმა ჯაბარმა. თათბირს ამ საგნის შესახებ მასალები წარუდგენია ჯერარამა. თათბირმა ბჭობის შემდეგ გადასწყვიტა, რომ ნიხრის „მოატება“ გამომცხვარ პურზე არ შეიძლება—და—არც საჭიროა; ფქვილის ფასები კი უცვლელად დარჩა.

28 აპრილს, ღამით, რამდენიმე მეთორნე დაატუსაღა პოლიციამ და მეორე დღეს, დილით, გაანთავისუფლა, მაგრამ პირობა ჩამოართვა, რომ პურის ცხობას განაახლებენ არსებულ ნიხრის კვალობაზე. მიუხედავად ამისა, გუშინ, 29 ამა თვეს, ბევრი სათორნე ისევ დაკეტილი იყო.

უნდა ვიცოდეთ, რომ ყველა მეფურნეები თბილისში უმეტეს ნაწილად ოსმალეთის ქვეშევრდომი სომხები არიან, მეთორნეები-კი ყველანი ქართველებია. თუ მხედველობაში ვიქონიებთ, რომ თბილისში 250 თორნეა და თითო თორნეზე 4 კაცი მუშაობს, გამოდის, რომ მეთორნეობა თბილისში 1000 კაცს ინახავს. თუ კი ამ ხალხს თავისი ხელობა ხელს აძლევს, ძნელი წარმოსადგენია, განსაცდელში რად იგდებს იგი თავს. მეთორნეები იმდენად შეუგნებლები ნურავის ჰგონია, რომ იმათ არ იცოდნენ, რომ მთავრობა წესის დარღვევისათვის მათ დაუსჯელად დასტოვებს.

დაბეჯითებით ამბობენ, რომ ქალაქის გამგეობას გადაწყვეტილი აქვს „ნარიადი“ არავის მისცეს ფქვილის მოსატანად, არამედ მხოლოდ თითონ მოიტანოს ფქვილი და ყველა მეპურეს თითონვე მიჰყიდოსო. ეს კარგი, მაგრამ ვინ არის თავდები, რომ ქალაქის გამგეობა კიდევ უფრო არ გაძვირებს ფქვილს. ამასთანავე ამბობენ, გამგეობას ჰსურს დაშალოს მეთორნეთა კავშირები და ისინი ძველებურად დაქსაქსოსო. ესეც მაჩვენებელია იმისი, თუ როგორ ესობა თვალში ქალაქის გამგეობას ქართველ მეპურეთა შეერთებული ძალა.

საზოგადოდ მთელი ეს მოვლენა მეტი ყურადღების ღირსია, რადგან მარტო პურის ნახევარი კაპეიკით გაძვირებასთან არა გვაქვს საქმე.

ლ. ლევანიძე.

წერილი ოზურგეთიდან

ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში ხშირად შეხვდებოდა მკითხველი ცნობებს სოფლებიდან, რომლებშიც ნათქვამი იყო, რომ ზოგიერთ მწერალ-მამასახლისი, თავიანთი პირადი შეხედულებისამებრ, ფოსტისა თუ სხვა რაღაც ხარჯებს (?!) ურიცხავენ ხაზინის დახმარებიდან სათადარიგო ჯარისკაცთა ოჯახებს. თუმცა ასეთ ფაქტებს ჰქონდა და ახლაც აქვთ ადგილი ცხოვრებაში, მოიძებნებოდნენ მართლა ისეთი მოხელენი სოფლად, რომელნიც არაფრით არ ზოგავდენ ყოველმხრივ შევიწროებულ გლეხობას და იმ უმნიშვნელო გროშებიდანაც ურიცხავდნენ რომელსაც საკუთარი შვილის, ძმის, ოჯახის მარჩენალის სიცოცხლის ნაცვლად იღებდნენ შინ დარჩენილნი; მაგრამ საკვირველი არ არის, რადგან ქართველი გლეხი, მომთმენია, ამტანი და ამიტომ სარგებლობდნენ მისი სიჩუმით, ვისზედაც დამოკიდებული იყო სოფლად მათი სვე-ბედი.

ნუთუ გლეხის ოჯახისთვის საკმარისი არ იყო, რომ მას მუშა ხელი მოაკლდა და ორიოდე გროშებიდან რომელსაც მთავრობა აძლევს დახმარების სახით, „ლომის ნაწილი“ სხვას უნდა დარჩენოდა.

„შუბი ხალთაში არ დაიმალებაო“ ნათქვამია და აღსრულდა კიდეც; ასეთმა ხმებმა მთავრობის ყურამდეც მიაღწია და ოზურგეთის მაზრის მომრიგებელ შუამავალ თავ. ივს. ნაკაშიძეს მოუვიდა ცირკულიარი (სჩანს, ყველა შუამავლებს ეგზავნება) მოწერილობა ქუთაისის გუბერნატორისაგან, შეამოწმოს და დაწვრილებით გამოიკვლიოს, რამდენად სამართლიანად და შედგენილი სიების თანახმად ეძლევოდათ დახმარება ჯარისკაცთა ოჯახებს.

ძლიერ კარგი იქნება, თუ მფარველობის კალთას არ გადააფარებს გლეხობა უკანონობის ჩამდენ მწერალ-მამასახლისთ და საშუალებას მისცემს ადმინისტრაციას ებრძოლოს და ღირსეულადაც დასაჯოს ბოროტმოქმედების ჩამდენნი.

* * *

ყველამ იცის, თუ რა დიდი სარგებლობა მოუტანა ხალხს კოოპერაციამ ამ საერთო კრიზისის დროს; არავისთვის საიდუმლოებას არ შეადგენს, რომ საქონელი იმდენად არ გაძვირებულა, რამდენადაც შემთხვევით ისარგებლეს ზოგიერთ მსხვილმა სპეკულიანტ-ვაჭრებმა და ხელოვნურად ასწიეს პირველი მოთხოვნილების საგნებისა და განსაკუთრებით სანოვაგის ფასი.

მცხოვრებთა შეძლებული ნაწილისთვის იმდენად საგრძნობი არ იყო ეს გარემოება, როგორც ღარიბ ხელმოკლეთათვის და მათაც გამოძებნეს ბრლის საშუალება, თითქმის თითოეულ ჩვენ დაბა-ქალაქ-სოფელს სოკოსავით

და მათ თან გაიყოლიეს იქ მცხოვრებნი ახლო-მახლო სოფლებში გლეხები. მათი ჩამომომავალნი ეხლაც ცხოვრობენ **სოფ. ოქონაში:** ჭიღლაძეები, ხარაულები და სხვ. მეტეხიდან სოფ. ოქონაში გადმოსახლნენ აზნ. ლაშხები. სოფ. კნოლეში—კობერიძეები, ნებიერიძეები, და მაისურაძეები ჩამოსახლდნენ. სოფ. ცერონისში: ებრაელები მუსაურდონ, ჭიჭინაძეები, წოწოლაშვილები, დონიაძეები და გელაშვილები. ებრაელები კი აქედან ბრეთში გადასახლდენ და შემდეგ ცხინვალში დაბინავდნენ. **სოფ. თამარაშენში:** ხუციშვილები, ჭედლიძეები და სხვ.

ხიზნების დასახლება და მათი პირობები

ამ ზემო აღნიშნულ დაცარიელებულ ნაოფლარებში სხვა და სხვა დროს მამულის პატრონები ასახლებენ ხიზნებს—გამოსულნი სამაჩაბლოდან, საერისთავოდან და რაჭიდან—ჩახვლის საზოგადოებიდან და კუდახიდან.

იმ დროს, როდესაც მამულის პატრონები ერთი-ერთმანეთს ეცილებოდენ ხიზნების დასახლებას, მხოლოდ თ-დ კონსტანტინე ვახტანგის ძე ფალავანდიშვილი წინააღუდგა მათ ჩასახლებას და ტყეების განადგურებას. მისგან მიცემულ საჩივრიდან გუბერნატორთან 1863—1868 წლებში როგორცა სჩანს, მოუთხოვნია, ძალად ჩასახლებულ ტყეებში ოსები ისევ თავიანთ ადგილებში გადაესახლებინათ.

ამ საქმეებს კაცი რომ ათვალიერებს ხედავს, რომ მთელი ბრძოლა ყოფილა ხიზნების დასახლების წინააღმდეგ. სხვათა შორის გორის მაზრის უფროსმა 1868 წ. სოფ. ქვათეთრში ახლად ჩასახლებული გაბარაშვილები, ათი კომლი გარეკა და მათი შენობები სულ ერთიანად გადასწვა. ამ ღონისძიებამაც ვერ შეაშინა იგინი, მეორეთ მოვიდნენ და ისევ დასახლდნენ.

აი სია იმ სოფლებისა, საიდან მოვიდნენ და სად დასახლდნენ:

სოფ. ხედანაში გადმოსახლდნენ სხალეშიდან, ჯავიდან, ღვერცევიდან, გუფთადან.

სოფ. წორბისში:—ყეშელტიდან, როკიდან, ღვერცევიდან, და ზალდიდან.

ღარისთავში:— ყეშელტიდან, გვიდისიდან, გუდისიდან, შუა-ცხვირიდან, ღვერცევიდან, მუგუთიდან, მაჩხარადან და კუდაროდან. (ქუთ. გუბ.)

სოფ. მუღრუსში:—შუაცხვირიდან, წონადან, სხლებიდან, ელბაკიანის-კარიდან და კუდაროდან, (ქუთ. გუბ.) და გუდისიდან.

სოფ. სხლითში:—ელტურიდან და გუდისიდან.

სოფ. ქვათეთრში:—ზალდიდან, სამხარიდან, ნარიდან (კავკავ. გუბ.)

სოფ. ლისაში:—სხლებიდან, ღვერცევიდან, ნასიგიდან, კოტსანტოდან.

სოფ. ბალთაში:—გუდისიდან, ყეშელტიდან, ურჯვარიდან, ზაკიდან, ჭვრივიდან.

სოფ. მეტეხში—გუდისიდან და ზღუბირიდან.

ზემორე სოფლებიდან ოსები დასახლდნენ 1868 წლამდის და შემდეგ ხომ უფრო და უფრო ემატება ხიზნები, იჩეხება და აკლდება ქართლს საუკეთესო ტყეები, საიდანაც მომდინარეობენ მდ. ფრონეები.

ხიზნების დასახლების შესახებ „სახალხო ფურცლის“ ნომრებში რამდენჯერმე მქონდა აწერილი და ეხლა საჭიროდ აღარ ვხედავ გავიმეორო, მხოლოდ ერთი ხიზნის პირობის ნიმუშს აღვნიშნავ:

„1866 წელს თებერვლის 18 დღესა ჩვენ ამისა ქვემო ხელის მომწერელნი გორის უეზდის, სურამის უჩასტკის სოფ. ოქონაში მცხოვრებნი თ-დ ზაალ გიორგი ღა ალექსანდრე ფალავანდიშვილებმა მოგვეცი ძველი ნასოფლარი სხლთის მამული და შეგიხიზნეთ თქვენ საერისთო გლეხები: ყავდინა, არჯევან, ბასილა და ქუჩი ფუხაშვილები და უნდა გვემსახუროთ ყოველ წლივ 24 მუშით, როცა დავისაჭიროებთ—ერთი კვირით ცხენიანი კაცით, ერთი ხარით, ორ წელიწადში ერთხელ ერთი ურემი მარგილით, ერთი საკლავით, შობას და აღდგომას ძღვნებით, ყოველ ყველიერში—ყველი და ერბო თითო ჩარექი. გარდა ამისა, რაც სახნავი მამულია, იმის გარდა გაძლევთ ტყეს გასაჩეხათ და გასამინდვრებლად, ყოველ თითო მოხნულ დღიურზედ, რაც დათესილი იქნება, კოდნახევარი უნდა გვაძლიოთ ჩვენის ჩანახით, ჩამოტანით, სადაც დავისაჭიროებთ. სადაც სიმინდი გეთესებათ, იქ თითო დღიურზედ ერთი ჩანახი ლობიო უნდა გვაძლიო. ამ პირველ ოთხ-წელიწადს ღალა არ მოგეთხოვებათ და ოთხი წლის შემდეგ ღალა და ყოველივე სამსახური ულაპარაკოთ უნდა გვაძლიო.“

ხელს აწერენ ორთავე მხარე და სახელმწიფო ბეჭდის დასმით ამტკიცებენ სუდის მოსამართლები.

1968 წლამდის ამ ზემორე აღნიშნულ სოფლებში, როგორც ამ საქმიდანა სჩანს, 300 კომლი ხიზანი ითვლებოდა, დღეს კი საფალავანდო მამამულის სოფლებში რვაას კომლს აღემატება.

Legatus.

მოეფინა და ეფინება კოოპერატიული და მომხმარებელთა საზოგადოებანი, მაგრამ საქმე ის არის, რომ ცალკე აღებულს თითოეულ მათგანს ადვილად უმკლავდებიან სპეკულიანტები და თუმცა იშვიათ შემთხვევაში მაინც ამარცხებენ დროებით ფასების დაცემით და სხვა მრავალი ოინებით. აგრეთვე გაძნელებული იყო მათთვის საქონლის გადატან-გადმოტანა საჭიროების დროს და ხშირად უსაქონლოდ რჩებოდნენ კოოპერატივები და იძულებული იყვნენ იმავე სპეკულიანტისთვის მიემართათ, რომელიც არ ზოგავდა და ცხრა პირ ტყავს აძრობდა შემთხვევით მის ხელში ჩავარდნილ კოოპერატივს.

ყოველივე ეს გაითვალისწინეს კოოპერატივებმა და საჭიროდ დაინახეს შეერთება-შეკავშირება, ძალების მობილიზაცია, რომ უფრო გაუადვილდეთ სპეკულიანტ-ჩარჩითა, რომ უფრო ნაყოფიერი იქნეს კოოპერატივთა მუშაობა, რომ უფრო მეტი სარგებლობა მოუტანოს ხალხს.

ხსენებული კავშირის, რომლის წესდებაც უკვე დამტკიცებულია მთავრობის მიერ, დამფუძნებელი კრება მოხდება 14 მაისს თბილისში და წინადადება ეძლევათ პროვინციის კოოპერატივთ 2 ან 1 რწმუნებული იყოლიონ ამ კრებაზე და საფუძველი ჩაეყაროს მათ საერთო ხელმძღვანელს.

ამ მიზნით, 24 აპრილს „ახალი თეატრის“ დარბაზში მოხდა ადგილობრივ კოოპერატიული ამხანაგობის „ეკონომია“-ს წევრთა საზოგადო კრება, რომელზედაც ამოირჩიეს კავშირის კრებაზე დასასწრებლად გამგეობის წევრნი ბ. ბ. სიმ. ცხომელიძე და პარ. თოთიბაძე.

დიდი კამათი გამოიწვია იმავე კრებაზე გამგეობის ერთი წევრის მიერ აღძრულმა საკითხმა. საქმე ისაა რომ ოზურგეთის მცხოვრებთ შორის საყვედურები გაისმოდა კოოპერატივის წინააღმდეგ, არა წევრებზე პურს არ ჰყიდიანო.

კრებაზე ბევრნაირი აზრი გამოითქვა: ერთნი ამბობდნენ, არიან ისეთი მცხოვრებნი, რომელთაც შეძლება ხელს უწყობს ჩაეწერნენ წევრად კოოპერატივში და არ ეწერებიან, სასურველია ამისთანებს ვაგრძნობინოთ ჩვენი ძალა და ამ საშვალებით ვაიძულოთ ისინი, წევრად ჩაეწერნონ. მეორენი ამტკიცებდნენ, კოოპერაცია ჩვენი, წევრების მიერ შექმნილი საკუთარი ოჯახია, მაშასადამე, ოჯახის წევრები უნდა დაკმაყოფილდნენ და შემდეგ „უცხონიო“. ისეთებიც იყვნენ, რომელნიც დროს განსაზღვრას მოითხოვდნენ, რომ დანიშნულ საათამდე არა წევრს არ მისცემოდა პური.

საკითხი ყოველმხრივ აწონ-დაწონისა და გამორკვევის შემდეგ კრებამ დაადგინა: მიეცეს პური ადგილობრივ მცხოვრებთაგან—წევრებს, დროებით აქ მცხოვრებთ და სოფლიდან ჩამოსულთ.

* * *

არავისთვის საეჭვო არ არის, რომ გაუმჯობესებული და განვითარებული მეურნეობა ერთი-ორად და სამად მეტ ჰირნახულს აძლევს გლეხს, ვიდრე პირველ-ყოფილი და ძველებური წესებით დამუშავებული ვენახ-ყანები.

მეცნიერულად გამოკვლეულ-დამტკიცებულია, რომ შესაძლებელია და აუცილებელი საჭიროც ვენახისა და ხეხილთა წამლობა-ექიმობა „დაავადმყოფებისაგან“, თუ არ უნდა მეპატრონეს, რომ იმასაც გამოეთხოვოს, რასაც „სამოწყალოდ“ აძლევს მას ბუნება—საღი ორგანიზმი ყოველთვის მეტ შრომის ნაყოფს იძლევა, ვიდრე ავადმყოფობით დასუსტებული.

აპრილის პირველ რიცხვებში დაარსდა აქ გურიის სამეურნეო საზოგადოება, რომელიც სულ ახლო მომავალში ჩადგება კალაპოტში და იწყებს პრაქტიკულ საქმიანობას და მუშაობას, მაგრამ არის კიდევ მეორე ორგანო, რომელსაც შეძლებისდაგვარად შეუძლიან სარგებლობის მოტანა და ესეც უნდა გამოიყენოს გლეხმა თავის სასარგებლოდ. მე მოგახსენებთ სამაზრო აგრონომსა და მის „სტაროსტებზე“, რომელთა ვინაობა და მისამართიც აქვე მოგვყავს: თვით სამაზრო აგრონომი ბ. ა. პერმანი—ქ. ოზურგეთი, „სტაროსტები“: ბახვის რაიონისა—ბ. გერასიმე გოგონაძე—ბახვი, ლანჩხუთის რაიონისა ბიქტორ შანიძე—ლანჩხუთი და ჩოხატაურის რაიონისა—ილია შარაშიძე—სოფ. საყვავის ტყე.

გ. ჯავახი.

დაგა-სოფლები

ს. სტეფანწმინდა (ყაზბეგი).

ოთხშაბათს, 21 აპრილს ადგილობრივი სკოლის დარბაზში მოხდა ყაზბეგის (ქვემო ხევის) საკრედიტო ამხანაგობის საზოგად. წლიური კრება წვრილი კრედიტის ინსპექტორის ბ-ნი ჩხეიძის თანადასწრებით. მიუხედავად იმისა რომ საქმის დღე იყო და უმეტესი ნაწილი საზოგადოებისა ბრძოლის ველზედ არის გაწვეული, კრებას მაინც 353 წევრიდგან დაესწრო 36 წევრი. კრებამ ერთხმად აირჩია კრების თავმჯდომარედ ინსპექტორი ბ-ნი დ. ჩხეიძე. გამგეობის თავმჯდომარემ ადგილობრივმა მღვდელმა კრებას ვრცლად მოახსენა ანგარიში 1915 წ. ანგარიში ერთხმად მიიღო და დაამტკიცა კრებამ. წმინდა მოგება 857 მ. და 97 კ. ასე გაანაწილეს: ამხანაგობის ძირითად თანხას მიემატა 340 მან. 2) სათადარიგოს 170 მან. 3) განსაკუთრებულ დანიშნულების თანხას მიემატა 237 მ. 97 კ. 4) სანდრო ყაზბეგის ძეგლზედ წარწერისთვის გადაიდო 30 მან. 5) აჭარლების სასარგებლოდ 20 მან. 6) ქართულ თეატრის ასაშენებელ ფონ. გასაძ. 20 მან. 7) ქართველ მოღვაწეთა პანთეონის სასარგებლოდ 20 მან. 8) ომში დაღუპულ ქართველ ჯარისკაცთა ძეგლის ასაშ. 10 მან. 9) და ახლად დაარსებულ ქარ. კულ. დაწეს. კავშირის სასარგ. 10 მან. (ამასთანავე უნდა დაუმატო, რომ ამისთანავე შეწირულება გამგეობამ გადასდო შარშანდელ კრებაზედაც. სანდრო ყაზბეგისთვის, ქართულ თეატრისთვის, აჭარლებისთვის და აკაკი წერეთლისთვის). კრებამ დაავალა გამგეობას იშუამდგომლოს თბ. გუბ. წვრილი კრედიტის კომიტეტის წინაშე, რათა თითო წევრის ნდობა გადიდებულ იქმნას 300—500 მან. მხოლოდ მატყლის გირავნობით კი 2000 მანეთამდინ. კრებამ დაავალა გამგეობას შეიმუშაოს წესდება მატყლის გირაოთ მიღების შესახებ, წესდება უნდა იქმნეს შედგენილი ადგილობრივ პირობის მიხედვით. კრებამ დაადგინა უვადო შემოტანილ ფულზედ მისცენ 5 პროც. ნახევარი წლით 6 პროც. და მხოლოდ 1 წლით 7 პროც. კრებამ დაადგინა, ის ამხანაგობის წევრნი, რომელნიც გაწვეულნი არიან ომში და ამხანაგობიდან ფული აქვს ნასესხი, არ გადაახდევინონ ზედმეტი სარგებელი. კრებამ განიხილა მომავალი წლის ხარჯთ-აღრიცხვა და დაადგინა: ოთახის დასაქირავებელი 10 მან. თვეში, საქმის მწარმოებელს — იგივე თავჯდომარეს 200 მან. საქმის საწარმოებელ ნივთების, განათება, გათბობა და სხვა ხარჯი 80 მან. წელიწადში. გამგეობის ორს წევრს 100 მან. თითოეულს, სარევიზიო კომისიის წევრებს თითო რევიზიაზედ 1 მანეთი. კრებამ დაავალა გამგეობას შეიძინოს 1000 მანეთი 5 ნახევარი პროც. სამხედრო-ობლიგაციები.

გამგეობის წევრები დარჩნენ ძველები გარდა ივანე ქუშაშვილისა, რომლის მაგიერ კრებამ აირჩია ალექსი ღუდუშაური, მათ კანდიდატათ კი ლაზარე ქუშაშვილი, სარევიზიო კომისიის წევრებად არჩეულ იქმნენ: ა. კ ბაიძე, ა. ფიცხელაური, ნ. ღუდუშაური და ა. ჩ ვიკაშვილი. კრება გათავდა ნაშუადღევის 6 საათზედ. კრების გათავების შემდეგ ინსპექტორმა ბ-ნმა ჩხეიძემ მადლობა გადაუხადა გამგეობას ნაყოფიერ შრომისთვის.

ბ. ღუდუშაური

—

სოფ. ფლავი (გორის მაზრა). 4 აპრილს, დილით ადრე რძლებმა სონა და კატო გობოზაშვილებმა გააჩინეს ბუხარში ცეცხლი, შესდგეს ქოთნით საქმელი, დასტოვეს სახლში ოლა 6 წლისა, მარგალიტა 3 წლისა და რამანა 3 წლისა და თვითონ მინდორში სამუშაოთ წავიდნენ. ბავშვებს გამოუღიათ ცეცხლი, გაუტანიათ საბძლის გვერდით დაუყრიათ თივა და წაუკიდებიათ ცეცხლი. ცეცხლი გადასულა საბძელზედ, აქედგან კი სახლზედ. იმ დღის დიდმა ქარმა ხელი შეუწყო ცეცხლს და მთლად რამდენიმე შენობა გადიწვა. ცეცხლისაგან დაზარალდნენ; ტატე, სანდრო, და ვასო გობოზაშვილები, ევა ბიძიანაშვილი, გაბო ბიძიანაშვილი, სინო გოგშელიძე, ივანე სამადაშვილი და რეზო დაფქვიაშვილი. ზარალი 10.000 მანეთს აღემატება. იმედია გორის საქველმოქმედო საზოგადოება ამას ყურადღებას მიაქცევს, გამოიკვლევს ვის რამდენი ზარალი მოუვიდა და ცოტათი მაინც დახმარებას აღმოუჩენს.

კან—იძე.

—

ს. ალი (ქართლი). სოფ. ალში ამ სამი წლის წინეთ გახლდათ კოოპერატივი, მაგრამ ერთი წელიწადიც ვერ იბოგინა, რადგანაც ამ სოფელში არიან ზოგიერთი პირადი ინტერესებით გამსჭვალული პირნი და არ დაეძებენ იმას, თუ როგორ იყვლიფება საწყალი გლეხი გაუმაძღარ ჩარჩებისაგან. თუ შეიტანეს საწევრო გადასახადი 50 მ. 100 მან. ნისია წამოიღეს და ამით მოუღეს ბოლო ამ საკულტურო დაწესებულებას. ამ სოფელში 400 კომლამდე მცხოვრებია, გარშემო სოფლები რომ არ მივათვალოთ, რომელნიც დიდის სიამოვნებით ჩაეწერებიან წევრებათ, მარტო ამ სოფელს შეუძლიან დაარსოს ეს ფრიად სასარგებლო დაწესებულება, მაგრამ ვინ, ითავებს ამ საქმეს, ვისა სცალიან ჩვენთვის!

ალელი.

პასუხად

სურამიდან მოთავსებულ ღია წერილის გამო.

დ, სურამის მცხოვრებლებმა ბ-ონ კ, ნინიძემ, კ. წოწორავამ, ქ. ბახუტაშვილმა, გ. ორჯონიკიძემ, ზ. ხიდირბეგიშვილმა, ვ. მურმანიშვილმა, ნ. ჯობაძემ და ქ-ონთ ნ. ტყემალაძისამ, მ. ბახუტოვისამ და დარია ქებაბუძისამ, გაზეთ „საქართველო“-ს ოც აპრილის ნომერში მოათავსეს ღია წერილი, რომლითაც მე, როგორც ადგილობრივ დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავჯდომარეს, ათასნაირი ბრალდება მომახვიეს და ათი დღის განმავლობაში რაღაც ვალდებულობის აღსრულება დამაკისრეს. წინააღმდეგ შემთხვევაში იმუქრებიან, ჩემს წინააღმდეგ რაღაც მკაცრ ზომების მიღებას.

მე არ შემიძლიან მათ მიერ მოთავსებულ ღია წერილით წამოყენებული საკითხი არსებითად გავარჩიო და ან თუ მათი მუქარით ნაკარნახევი წინადადება ჩემ მოვალეობად ჩავთვალო და ათი დღის განმავლობაში მათი ნაბრძანები დაუყოვნებლივ შევასრულო. ვინაიდგან ყველა ზემოდ აღნიშნული პირნი ამგვარ წინადადების უფლების გარეშე სდგანან და ხსენებულ საზოგადოების ნამდვილ წევრებადაც ჯერ-ჯერობით არ ითვლებიან. მართალია ხსენებულ საზოგადოების ოც მარტის არა ჩვეულებრივ კრებაზე ზემო აღნიშნულ პირთაგან რვამ განაცხადა სურვილი საზოგადოების წევრობისა და საწევრო ფულიც შემოიტანეს, მაგრამ მათი წევრად ჩარიცხვა კრებას არ შეეძლო დაედასტურებინა, რადგან იმის გარდა, რომ ზემო აღნიშნული კრება იყო **არა წლიური**, არამედ **შემთხვევითი, არაჩვეულებრივი, რომელზედაც არც ერთ საზოგადო საკულტურო დაწესებულებაში წევრთა ჩარიცხვა არ ჰხდება.** კრებას საზოგადოების ნამდვილ ოცდა ათ წევრთაგან მხოლოდ ხუთი წევრი დაესწრო, რომლებსაც, როგორც მოეხსენება ჯგუფის მეთაურს „იურიდიულ ცოდნით აღჭურვილ ადამიანს“, არავითარი უფლება არ ჰქონდათ საზოგადოების ცხოვრებაში რაიმე არსებითი ცვლილება მოეხდინათ და ან თუ ვინმე წევრად ჩაერიცხათ.

[illegible] საზოგადოების კრებაზე [illegible] ეიღო, ეს კიდევ იმას არ ნიშნავს, რომ ისინი იმავ კრებაზე საზოგადოების დაკანონებულ წევრებად ჩაირიცხნენ, რადგან ამის ჯულისთვის საჭირო იყო, წესდების მიხედვით, საზოგადოების ნამდვილ წევრთა ნახევარზე მეტი დასწრებოდა კრებას და ახალ წევრთა ჩარიცხვის საკითხი საერთო ფორმით მოეხდინა. მათი საწევრო ფული მიღებულ იქმნა იმ მოსაზრებით, რომ მომავალ წლიურ კრებაზე მათი წევრად ჩარიცხვა საერთო კანონის მიხედვით გადაწყვეტილიყო. რაც შეეხება ბბ-ონ ჯობაძეს და მურმანიშვილს იმათ ხომ ხსენებულ კრებაზედ არც წევრობის სურვილი განუცხადებიათ და არც თუ საწევრო ფული შემოუტანიათ.

ყველა ზემო აღნიშნული პირნი ჯერ საზოგადოების უფლებიან წევრებად არ ითვლებიან და რა მოსაზრებით ასტეხეს საზოგადოებაში ამოდენა განგაში სწორედ რომ საკვირველია!

უეჭველია მათ ყველა ეს საზოგადოების გულ-შემატკივრობით არ მოსდით; ჩვენ კარგად გვესმის მათი სულის კვეთება, გაივლის ხანი და ყველაფერი გამოაშკარავდება!... ამ წერილთან ერთად ვსპობ ხსენებულ საკითხის შესახებ ყოველგვარ კამათს და მზად ვიქნები ყოველთვის ღირსეული პასუხი გავცე ადგილობრივად.

სურამის დრამატიულ საზოგადოების გამგეობის თავჯდომარე. *).

გ. შალიბაშვილი.

შეცდომის გასწორება.

გუშინდელ ფელეტონის მე-4-ე გვერდში დაბეჭდილია: „ცოდნასთან ერთად ოლიმპიური მიუდგომლობა და **დარცხვენილი სინდისი**“, უნდა იყოს, **დახვეწილი**. მეორე სვეტში დაბეჭდილი **ჰქსნა**, უნდა იყოს **ჰქმნა**. მეექვსე სვეტში დაბეჭდილია გონიერი **თანამგრძნობლობა**, უნდა იყოს **თანაგრძნობა**.

*) ამ საგანზე ჩვენს გაზეთში კამათს ვსპობთ. რედ.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

განცხადება

კახეთის რკინის გზის გამგეობა აცხადებს, რომ **1916** წლის **1** მაისიდან სახალხო და საქონლის მატარებლები თბილის-თელავ-წნორის წელის შუა შემდეგის წესით იქნის:

სახალხო-საძოლნლის მატარებელი თბილის-თელავი № 4 მე-II ტ მე-III კლ.

სადგურები.	პეტროგრადის საათით.			თბილისის საათ.	
	მოდის.	სდგას. წ.	მიდის.	მოდის.	მიდის.
თბილისი	—	—	7 დილით.	—	7—58 დილით.
ნავთლუღი-ამიერ-კავკასიის	7—16	4	7—20	8—14	8—18
ნავთლუღი-კახეთისა	7—25	10	7—35	8—23	8—33
ვაზიანი	8—27	5	8—32	9—25	9—30
იორი	9—16	5	9—21	10—14	10—19
საგარეჯო.	9—48	10	9—58	10—46	10—56
ბადიაური.	10—42	5	10—43	11—40	11—45
მელაანი.	11—55	10	12—05 დღე.	12—53 დღე.	1—03
გურჯაანი.	1—10	25	1—35	2—08	2—33
ვაჩნაძიანი.	2—08	5	1—13	3—06	3—11
თელავი	2—48	—	—	3—46	—

სახალხო-საქონლის მატარებელი გურჯაანი-წნორის-წყალი № 6.

გურჯაანი.	—	—	1—40	—	2—38 დღე
კარდანახი	2—04	10	2—14	3—02	3—12
წნორის-წყალი	2—39	—	—	3—37 დღე	—

სახალხო-საძოლნლის მატარებელი თელავ-თბილისი № 3 მე-II ტ მე-III კლ.

სადგურები.	პეტროგრადის საათით.			თბილისის საათ.	
	მიდის.	სდგას. წ.	მიდის.	მოდის.	მიდის.
თელავი	—	—	11—50 დილით	—	12—48 დღე
ვაჩნაძიანი	12—25	5	12—30 დღე	1—23	1—28
გურჯაანი.	1—05	25	1—30	2—03	2—28
მელაანი	2—31	10	2—41	3—29	3—39
ბადიაური.	3—33	5	3—38	4—31	4—36
საგარეჯო.	4—23	10	4—33	5—21	5 31
იორი	5—03	5	5—08	6—1 საღამ.	6—06
ვაზიანი	5—45	5	5—50	6—43	6—48
ნავთლუღი-კახეთისა	6—25 საღამ.	10	6—35	7—23	7—33
ნავთლუღი-ამიერ-კავკასიისა.	6—40	4	6—44	7—38	7—42
თბილისი	7—00	—	—	7—58 საღამ.	—

სახალხო-საქონლის მატარებელი წნორის-წყალი-გურჯაანი № 5.

წყნორის-წყალი	—	—	12—00 დღე	—	12—58 დღე
კარდანახი	12—23	8	12—31	1—21	1—29
გურჯაანი	1—00	—	—	1—58 დღე	—

1) შენ. № 4 და 3 გაჩერდება—კაჭრეთის, მუკუზანის და წინანდალის ბაქანზე 2 წუთით.
2) შენ. № 4 და 3 ერთმანეთს შეხვდებიან გურჯაანის სადგურზე.

გამოსადეგი ცნობა

კავკასიის სამკურნალო ადგილების ცნობის მიმცემი ბიურო

(ბარიათინსკის ქუჩა № 6.)

უფასოდ იძლევა ყოველგვარ ცნობებს კავკასიის სამკურნალო ადგილების ყოველგვარ საკითხზე. ბიურო ღიაა საღამოს 5—7 საათამდე ყოველ დღე, უქმე დღის გარდა. ტელ. 14—96. წერილობითი პასუხის მისაღებად 10 კ. მარკა უნდა გამოიგზავნოს. (უ)

ქ. თბილისში, ოლგას ქ. № 6, ჟურნალ-გაზეთების კანტორა ტ წიგ. მაღაზია

„განათლება“-ში

იყიდება ყოველგვარი ქართული წიგნები, მწერ. სურათები, ომის ქარტები რომლებიც გაეგზავნება მსურველთ მოთხოვნილებისთანავე.

პროვინციელ აგენტებს გაეგზავნება აგრეთვე ყველა ადგილობრივი ჟურნალ-გაზეთები: „თანამედროვე აზრი“, „საქართველო“, „ეშმაკის მათრახი“, „თეატრი და ცხოვრება“, „სახალხო ფურცელი“, „ზვირთი“, ჟურნ. „განათლება“ კავკაზსკოე სლოვო“, „თბილისის ლისტოკი“, „ორიზონი“, „მშაკი“ და „ხათაბალა“.

ფული და წერილები უნდა გამოიგზავნოს შემდეგი ადრესით: Тифлисъ почт. янц. № 96, Сильвестру Р. Таварткиладзе.

ტელეგრამის ადრესი: Ольгинская 6. Таварткиладзе.

წიგნის მაღაზია

„ახალი სიტყვა“ („Новая рѣчь“).

ი. დ. კიკნაძისა.

თბილისი. გოლოვინის პროსპექტი, 22, ტელეფონი 6—23.

გვაქვს ყოველნაირი ახალი წიგნები; ვკისრულობთ ყოველნაირ ბიბლიოთეკის შედგენას: საზოგადოს, საეროს, საქარხნოს, სასკოლოს, საბავშვოს და სხ. განმანათლებელ საზოგადოებათა და სასწავლებელთა მიერ დაკვეთილი წიგნები განსაკუთრებულ მორიგებით; ქალაქ გარეთიდან დაკვეთას ვასრულებთ ორ დღეში. წერილით ანუ პირადად ნაყიდი წიგნები შეიძლება ჩვენვე მივიტანოთ სახლში.

თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები

ეუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

განუფიქლება ავლაბარში

კახეთის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 6, ტელეფონი № 712

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. „ლ. მაილოვის-შვილ“, სამრეწველოებიდან ახალი ქვირითის **ხიზალალა**, მცირე მარილიანი, შავი „„მეშჩნი“ ხიზილალა, აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და სარდინკები რუსეთის და საზღვარ-გარეთის ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.

ნება დართულია სამხედრო ცენზურისაგან

სტამბა „ცხოვრება“ ა. კალანდაძისა, გაბაევის შესახვევი № 4.